

Hyvinvointikertomus 2022 ja Hyvinvointisuunnitelma 2023-2025

Kunnanhallitus 22.05.2023 § 212
Kunnanvaltuusto 29.05.2023 § 29

TIIVISTELMÄ

Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin sekä raportoitava niistä sekä tehdyistä toimenpiteistä kunnanvaltuustolle vuosittain. Laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma valmistellaan kerran valtuustokaudessa ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Kunnan on toimitettava hyvinvointikertomuksensa hyvinvointialueelle ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6 §).

Hyvinvointikertomuksen vuosiraportissa 2022 tarkastellaan Karstulan kuntalaisten hyvinvointia suhteessa hyvinvointisuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin ja toiminnan painopistealueisiin. Hyvinvointisuunnitelma 2023–2025 on päivitetty vastaamaan nykyistä kuntastrategiaa.

Hyvinvointikertomus on osa strategiatyötä. Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi viedään osaksi kunkin toimialan talousarviota ja niiden toteutumista seurataan osana talouden ja toiminnan seurantaa.

Sisällys

JOHDANTO.....	2
OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2022	3
HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN ARVIOINTI SEKÄ INDIKAATTORIEN OSOITTAMA HYVINVOINTI KARSTULASSA 2022	3
TEA-VIISARIN OSOITTAMA TERVEYDENEDISTÄMISEN AKTIIVISUUS KARSTULASSA 2022	3
HYTE-KERROIN	3
TALOUS JA ELINVOIMA	5
ARVIOINTI KUNTAJOHTO JA ELINVOIMAN EDISTÄMINEN	5
LAPSET JA LAPSIPERHEET	6
.....	6
ARVIOINTI LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET	6
NUORET JA NUORET AIKUISET	7
ARVIOINTI NUORET JA NUORET AIKUISET	7
TYÖIKÄISET	8
ARVIOINTI TYÖIKÄISET	8
IKÄÄNTYNEET	9
HYVINVOINTISUUNNITELMAN PAINOPISTEIDEN, TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI IKÄÄNTYNEET	9
KAIKKI IKÄRYHMÄT	10
ARVIOINTI KAIKKI IKÄRYHMÄT	10
OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUOSILLE 2023-2025	11
STRATEGIAN PAINOPISTEET JA LINJAUKSET	11
HYVINVOIVA KARSTULA	11
HYVINVOINNIN ERILLISUUNNITELMAT	12
HYVINVOINTISUUNNITELMAN PAINOPISTEET 2023-2025	12
OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ	17

Liitteet

Liite 1: TEA-Viisarin seurattavat mittarit

Liite 2: Kokonaisvaltaista ruokakasvatusta Karstulassa KOKOAVA hankkeen kooste

Liite 3: Ikääntyvien asuminen Karstulassa YTYÄ hankkeen kooste

Liite 4: 65-vuotiaiden terveystarkastusraportti

Liite 5: Hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällön mittarit

Karstula on maaseutumainen kunta, jossa on vireää yritystoimintaa, kattavat peruspalvelut, monipuoliset vapaa-ajanpalvelut ja aktiivinen kolmas sektori. Asukkaita kunnassa on 3 665 (31.12.2022), joista 37,5 % on yli 65-vuotiata. Meillä on aktiivisia kyläkuntia kymmenen. Kuntatalouden haasteet on tunnustettu ja tavoitteena on säilyttää palveluiden taso haasteista huolimatta hyvänä ja kunta vetovoimaisena asuinpaikkana. Olemme uudistaneet kuntastrategiamme vuonna 2022.

VÄESTÖ	
Asukasluku 31.12.2022	3 665
Väestöennuste 2040	2789
Koulutustasomittain	290,7
Väestöllinen huoltosuhde	96,4
Ulkomaan kansalaiset, % asukkaista	1,0
Gini-kerroin	24,5
Pienituloisuus aste	15,7

Yksi kuntastrategiamme keihäänkärjistä on hyvinvointi ja haluamme, että Karstulan asukkaat pitävät huolta itsestään ja toisistaan. Olemme sitoutuneet aktiiviseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä panostaneet hyvinvoinnin edistämisen rakenteisiin ja resursseihin. Haluamme olla järjestöpositiivinen kunta, jossa yhdessä tekemällä vahvistamme elinvoimaisuuttamme sekä yhteenkuuluvuutta. Tavoitteenamme on olla lapsiystävällinen kunta, joka tarjoaa lapsille ja nuorille turvallisen sekä välittävän kasvuympäristön. Karstulassa lasten

halutaan olevan liikkuvia ja leikkiviä ja nuorten arvostavan päihteetöntä elämää. Tavoitteenamme on tulevaisuuteen uskovat nuoret ja nuoret aikuiset. Panostamme työllisyyteen ja työllistymisen tukemiseen. Haluamme, että kaikilla kuntalaisilla on mahdollisuus kulttuuri- ja harrastustoimintaan. Ikäihmiset näemme kuntamme voimavarana ja haluamme turvata heille toiminnallisen arjen sekä mahdollisuuden arvokkaaseen ikääntymiseen.

Hyvinvoinnin ja terveydenedistäminen on ollut vuonna 2022 aktiivista ja suunnitelman mukaista. Suurin osa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteistä on toteutunut palvelukeskusten arjessa peruspalveluissa. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä on pyritty tekemään aktiivisesti yhteistyötä kuntalaisten, 3. sektorin toimijoiden sekä Saarikan ja Keski-Suomen hyvinvointialueen valmistelun kanssa ja valmistautua näin vuoden 2023 alussa voimaan astuneeseen sosiaali- ja terveydenhuollon muutokseen.

Vahvuudet	Pitkäjännitteinen työ hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä sekä riittävät resurssit hyvinvoinnin ja terveydenedistämässä. Aktiivinen kolmas sektori. Luonto. Monipuolinen ja rikas kulttuuritoiminta. Hyvät palvelut ja vireä yritystoiminta.	Heikkoudet	Väestöllinen huoltosuhde ja ikärakenne. Pienituloisuusaste ja matala koulutustaso. Toimijoiden vähyys.
Mahdollisuudet	Kestävä kehitys, uudistuva energia, työllisyys, kunnossa oleva ja uudistettu rakennuskanta, yhdessä tekeminen ja yhteisöllisyys, toimiva yhteistyö Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä.	Uhat	Terveyden ja hyvinvoinnin sekä osallisuuden polarisaatio. Nuorten mielialaan liittyvän oireilun lisääntyminen. Liikkumattomuus kaikissa ikäryhmissä. Ikärakenne ja kuntatalouden haasteet.

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN ARVIOINTI SEKÄ INDIKAATTORIEN OSOITTAMA HYVINVOINTI KARSTULASSA 2022

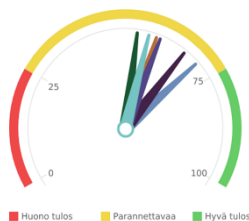
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaikkia kunnan palvelukeskuksia koskevaa perustehtävää, jossa eri toimialojen yhteistyönä toteutetaan yksilöön, perheeseen, yhteisöihin ja elinympäristöön kohdistuvia toimia. Kunnan tulee seurata asukkaidensa hyvinvointia sekä raportoida siinä tapahtuvista muutoksista ja suunnitella toiminta ja palvelunsa siten, että ne mahdollisimman hyvin tukisivat kuntalaisten hyvinvointia.

Hyvinvointikertomuksessa seuraamme ja arvioimme hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen aktiivisuutta kuntajohdon ja palvelukeskusten toimintaa arvioimalla sekä seuraamalla eri indikaattoreiden osoittamaa tietoa eri ikäisten kuntalaisten hyvinvoinnista.

TEA-VIISARIN OSOITTAMA TERVEYDENEDISTÄMISEN AKTIIVISUUS KARSTULASSA 2022

TEA-viisarin kokoamat tiedot kuvaavat kunnan terveydenedistämisaktiivisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Pistemäärä kuvaa, miten hyvin terveydenedistämisaktiivisuus toteutuu kunnassa. Pistemäärä 100 tarkoittaa, että toiminta on kaikilta osin oletetun hyvän käytännön ja hyvän laadun mukaista. Sektorikohtaiset tiedot tarkemmin liitteessä 1 (Liite 1: TEA-Viisarin seurattavat mittarit).

Kaikki sektorit

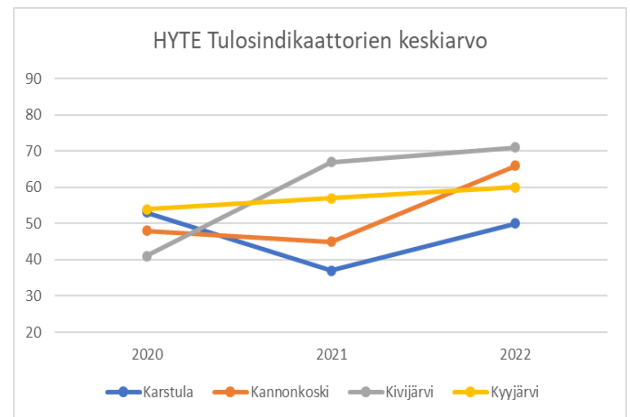
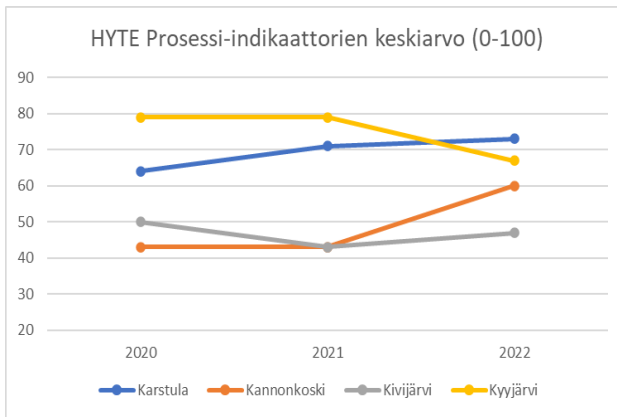
Pisteet	Tavoite	Karstula	Keski-Suomi	Koko maa
Kaikki sektorit		60	69	68
Kuntajohto	75	70	74	79
Perusopetus	75	58	63	64
Lukiokoulutus	75	66	69	66
Ammatillinen koulutus		..	73	63
Liikunta	75	59	70	72
Perusterveydenhuolto		53	67	70
Kulttuuri		56	64	66

HYTE-KERROIN

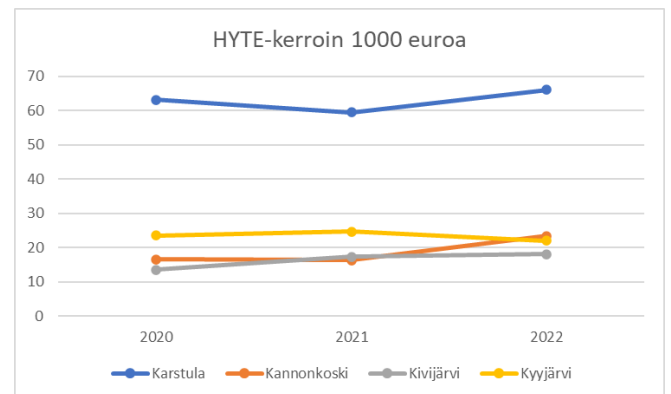
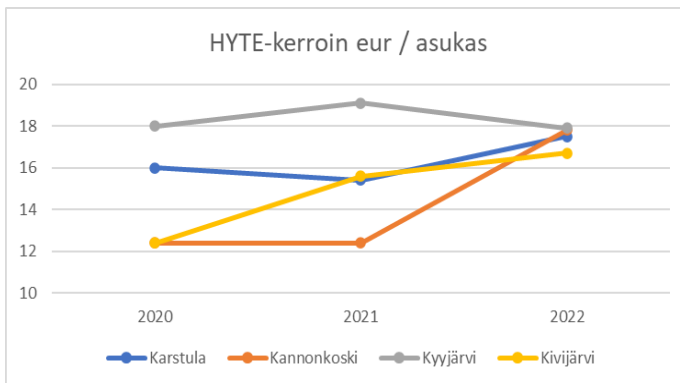
HYTE tulosindikaattorit kertovat terveyden edistämisen tuloksellisuudesta ja niiden pistemäärä kuvaa indikaattorissa tapahtunutta muutosta kahden viimeisimmän vuoden aikana. Tuloksia tarkastellaan koko maan tasolla ja suurin positiivinen muutos saa arvon 100 ja pienin 0. Loput muutokset sijoittuvat näiden väliin muutoksen perusteella.

HYTE Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan terveyden edistämisen resurssien ja toimenpiteiden nykytilaa laaja-alaisesti. Tulokset ilmoitetaan pistemääränä 0-100, vastausvaihtojen ollessa kyllä tai ei, kyllä=100, ei=0.

Tulos- ja prosessi-indikaattorien keskiarvo:

Tulos- ja prosessi-indikaattorien perusteella laskettu HYTE-kerroin on kannustin, jonka perusteella kunta saa rahoitusta. HYTE-kertoimeen liittyvä rahoitus sisältyy kunnan valtionosuuteen.

HYTE TULOS-INDIKAATTORIT

Vuonna 2022 indikaattoreista *Kaatumisiin liittyvissä hoitajaksoissa* sekä *8. ja 9. luokkalaisten ylipainossa* tapahtunut muutos on ollut huonoin vertailukunnista. Sen sijaan nousua pistemäärässä on ollut indikaattoreissa *Työkyvyttömyyseläkettä saaneet 25-64-vuotiaat* ja *+ Toimeentulotukea saaneet 25-64-vuotiaat*. Myös *koulutuksen ulkopuolelle jääneiden* indikaattori on kehittynyt positiiviseen suuntaan.

Karstulan kunnan muutos ei ole yhdessäkään HYTE tulosmittarissa paras vertailukunnista. Kunnan tulosindikaattorien keskiarvo jääkin vertailukunnista huonoimmaksi. Koska mittareissa mitataan muutosta, tämä ei kerro kuitenkaan suoraan hyvinvoinnin ja terveyden tasosta, vaan siinä tapahtuneesta muutoksesta ja sen suunnasta verrattuna koko maan kuntien muutokseen.

HYTE PROSESSI-INDIKAATTORIT

Suurin osa prosessimittareiden seuraamista asioista toteutuu hyvin Karstulassa. Muutamia mittareita on, joissa pistemäärä on nolla (kuvattu asia ei toteudu kunnassa). Prosessimittareiden keskiarvo on vertailukunnista paras.

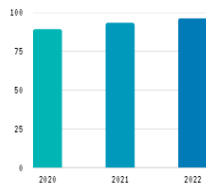
TALOUS JA ELINVOIMA

**Työllisten osuus väestöstä
(2021) 34%**

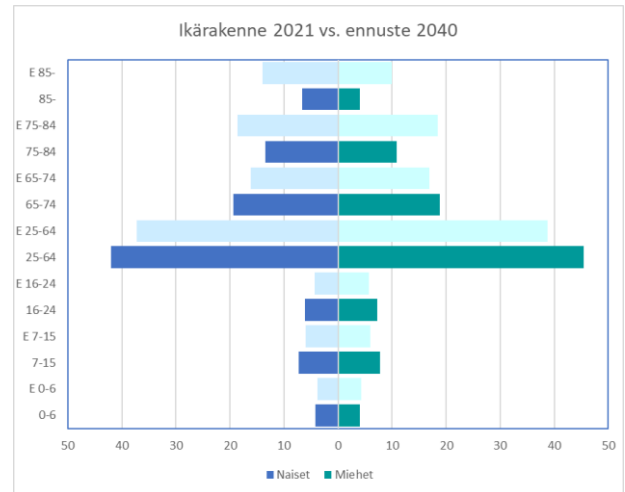
**Lapsiperheiden osuus
talouksista 28 %
(2021)**

Huoltosuhte

**Kunnan yleinen
pienituloisuusaste 16 %
(2021)**

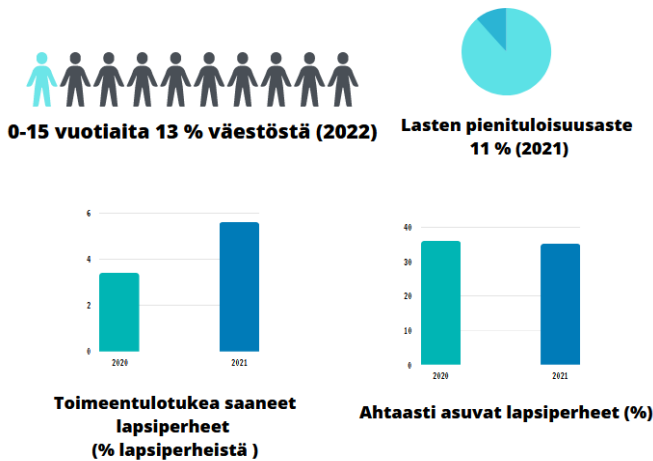

ARVIOINTI KUNTAJOHTO JA ELINVOIMAN EDISTÄMINEN

Kuntajohdon tavoitteena vuonna 2022 on ollut aktiivinen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Lapsiystävällisyys ja järjestöpositiivisuus sekä itsestään ja toisistaan huolta pitävät kuntalaiset.

MITTARITIEDON ARVIOINTI	TEHDYT TOIMENPITEET 2022
<ul style="list-style-type: none"> Suhteellinen velkaantuneisuus ja lainakanta vuonna 2022 ovat pysyneet lähes samana vuoteen 2021 verrattuna Valtionosuuksissa/asukas sekä verotuloissa pientä nousua vuonna 2022 Vuosikate/asukas on hieman vuotta 2021 pienempi Lapsiperheiden osuus perheistä on laskenut hieman edellisestä vuodesta, mutta lasten pienituloisuus kunnassa on vähentynyt 2,5 prosenttiyksikköä vuoteen 2020 verrattuna Työllisyys on hieman noussut edelliseen vuoteen verrattuna. Demografinen huoltosuhte on kasvanut edelleen ja on vuonna 2022 96,4 Kuntajohdon TEA-viisari pisteet edelliseen mittaukseen verraten paremmat, mutta vielä hieman alle asetetun tavoitteen Prosessi- ja tulosindikaattorit Hyte-kertoimessa hieman parantuneet 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointityön johtoryhmä yhdessä kunnan johtoryhmän kanssa ohjannut toimintaa Lapsiperheiden maksuton päivähoido tai 100 € kotihoidon tuen kuntalisä alle 3-vuotialle Perustettu uusi päiväkodin johtajan virka Liikuntapaikkoja on korjattu ja saneerattu aktiivisesti (Lossin laiturit, Enojoen tenniskenttä, Pesäpallokenttä). Liikuntahallin avajaiset avoimien ovien merkeissä 10.9.2022 Vuoden 2022 järjestöavustussumma 24 200 € Hyvinvointia Karstusille järjestö- ja kuntalaisilta 24.3.2022 sekä Tulevaisuustyöpaja yhdistyksille Viisarin kanssa 22.3.2022 Strategian valmistelun kuntalaiskysely sekä kuntalaisilta 22.8.2022

LAPSET JA LAPSIPERHEET

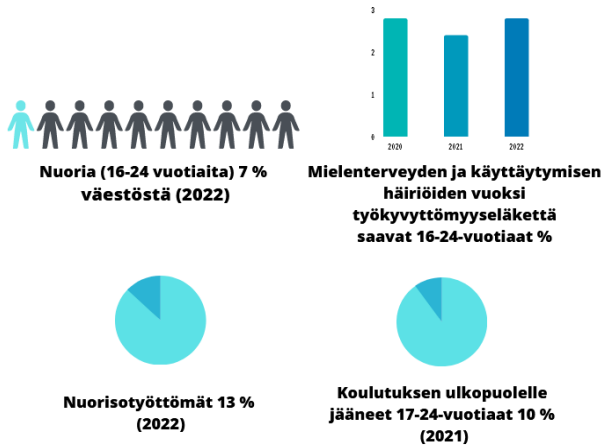

ARVIOINTI LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Karstulan kunnan tavoitteena on ollut luoda turvallinen ja välittävä kouluympäristö ja kannustaa lapsia liikkumaan ja leikkimään.

MITTARITIEDON ARVIOINTI	TEHDYT TOIMENPITEET 2022
<ul style="list-style-type: none"> • Lasten ja nuorten ylipainon yleistyminen kaikissa ikäluokissa • Keskinkertaisiksi terveydentilansa kokevien 8. ja 9.luokkalaisten määrä kasvanut edelliseen mittauskertaan verrattuna 10 prosenttiyksikköä • MOVE-mittausten mukaan heikon fyysisen kunnon omaavia oppilaita oli 8. luokan oppilaista jopa 79 %. Myös 5. luokan oppilailla osuus on kasvanut viime vuodet ja oli nyt 48 %. • Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa ovat lisääntyneet sekä ala- että yläkouluikäisten ikäluokassa • Yläkouluikäisten alkoholin käyttö vähäisempää ja oppilaiden määrä, joilla ei ollut yhtään läheistä ystävää, oli laskenut • Lastensuojeluilmoituksia oli vuonna 2021 enemmän edellisvuoteen verrattuna • Neuvolakäyntien määrä palannut takaisin aiempien vuosien tasolle 	<ul style="list-style-type: none"> • Varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen vanhempainillat ja teemapäivät, juhlat ja yhteiset tapahtumat • Kokoava-hanke ruokakasvatuksen kehittämiseksi (Liite 2: Kokonaisvaltaista ruokakasvatusta Karstulassa KOKOAVA hankkeen kooste) ja maksuton aamupala yhtenäiskoulun oppilaille • Koulun hyvinvointikysely otettu käyttöön • Perusopetukseen valmisteltu uudet ohjeet ja käytännöt seuraamusmalliin, järjestyssääntöjen rikkomiseen, tupakkatuotteiden käyttöön puuttumiseen sekä poissaolojen seurantaan • Yhtenäiskoulun vanhempaintoimikunnan kokoaminen • FeelGood messut yläkoulun ja lukion 1. luokan oppilaille 8.4.2022 • Päiväleirit toiminta kesäkuussa • Harrastamisen Suomen -mallin Kaikkea Kivaa Karstulassa monilajikerhot • 10-synttarit 22.11.2022 • Lasten ja nuorten liikunnan kuntalaisilta 24.9.2022 • Taka-Wetkan leikkipuiston toisen osan rakentaminen

NUORET JA NUORET AIKUISET

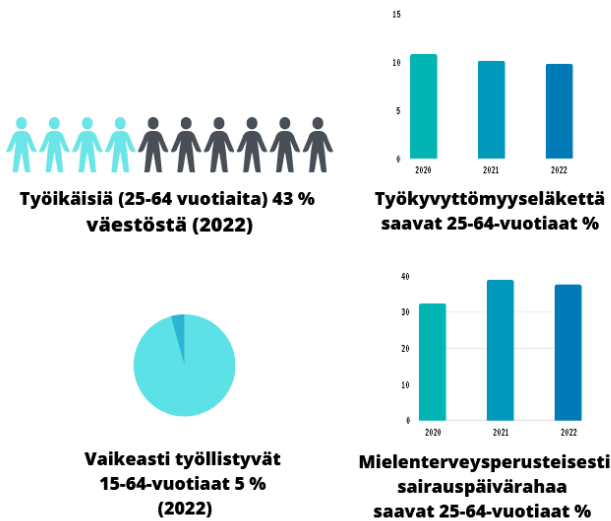

ARVIOINTI NUORET JA NUORET AIKUISET

Karstulan kunnan tavoitteena vuodelle 2022 on ollut tulevaisuuteen uskovat ja päihteettömyyttä arvostavat nuoret ja nuoret aikuiset.

MITTARITIEDON ARVIOINTI	TEHDYT TOIMENPITEET 2022
<ul style="list-style-type: none"> Nuorisotyöttömyyden tilanne on kohentunut edelliseen vuoteen verrattuna, mutta se on muutaman prosenttiyksikön korkeampi verrattuna koko maan tasoon. Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tulosten mukaan lukiolaisten viikoittain alkoholia käyttävien osuus on ollut suurempi verrattuna Saarikan alueeseen ja Keski-Suomeen Yleisestä hyvinvoinnista ja elintavoista kertoo hieman se, että ylipainoisten lukiolaisten osuus on pienentynyt Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 16–24-vuotiaiden osuus on vuonna 2022 kasvanut edellisvuoteen verrattuna ja osuus on suurehko (2,8 %) verrattuna koko maan tasoon (1,2 %) Etsivän nuorisotyön asiakkaina ollut 2022 Karstulassa 58 alle 28-vuotiasta nuorta 	<ul style="list-style-type: none"> oppilashuollon tuki ryhmäytymiseen, teematunnit ja opinnot, yritysvierailut Lukiossa Lukiossa otettiin käyttöön hyvinvointikysely Lukiolaisten toteuttama kouluruokailun brändäys -teema opinnot, jonka yhteydessä tehtiin kysely oppilailla kouluruokailusta sekä koottiin palautteet ruokapalveluille kouluruokailun kehittämiseksi Lukiolaisille toteutettiin Hyvinvointia ja terveyttä -kurssi sekä lukion aloittavien tutustumispäivä Nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut järjestivät yhdessä nuorten kanssa nuorille päihteettömän konsertin 27.5.2022, jossa esiintyjänä oli Gledos

TYÖIKÄISET

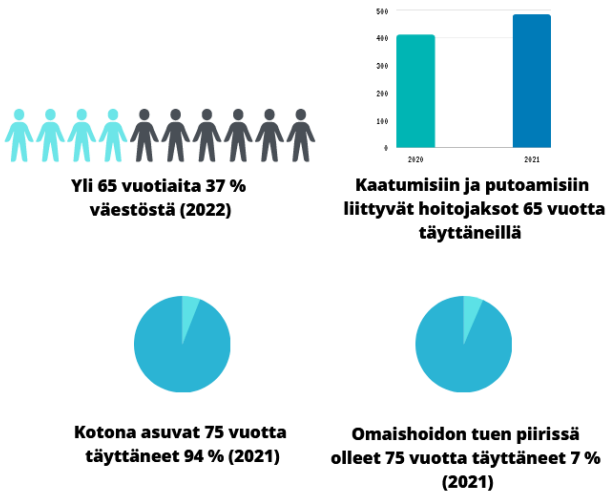

ARVIOINTI TYÖIKÄISET

Työikäisten kohdalla kunnan tavoitteena on ollut tarjota toimivat työllisyyspalvelut, jotka tukevat työllistymistä. Sekä tarjota kaikille työikäisille mahdollisuus kulttuuri- ja harrastustoimintaan.

MITTARITIEDON ARVIOINTI	TEHDYT TOIMENPITEET 2022
<ul style="list-style-type: none"> Työttömyysluvut olivat viime vuonna parantuneet kaikilla mittareilla ja etenkin pitkäaikaistyöttömien määrä oli tippunut merkittävästi ja työpajan asiakas- ja ikärakenne kuvastaa kunnan työttömyyslukuja ja asiakasrakennetta Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden määrä ja työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on hieman pienentynyt edellisvuoteen verrattuna Karstulan vuosittainen työttömyysprosentin keskiarvo vuonna 2022 oli 10,8 % (vuonna 2021 11,8 %). Työttömien terveystarkastuksia on suoritettu noin 5 %:lle työttömistä Kansalaisopistossa nettiharrastajia 468 (naisia 354 ja miehiä 114), liikuntapalveluiden ryhmiin osallistuneita 148 henkilöä Kirjastossa lainauksia ja käyntejä yli maakuntatason (lainat 14,58/asukas, fyysiset käynnit 8,34/asukas) 	<ul style="list-style-type: none"> Vuonna 2022 työpajalla oli yhteensä 42 valmentautujaa, joista nuoria oli 9 henkilöä (21,4%) ja yli 50 vuotiaita oli 23 (54%). Kuntouttavassa työtoiminnassa oli yhteensä 20, palkkatuetussa työssä 11 ja työkokeilussa 6 henkilöä. Sosiaalihoitolain mukaisessa sosiaalisessa kuntoutuksessa oli 3 henkilöä. Työpajan hyvinvointipäivä 8.3.2022 Liikuntapalveluiden uimahallimatkat Saarijärvelle ja Kannonkoskelle viikoittain kevät- ja syykauden Kansalaisopiston ja kirjaston toiminta ollut aktiivista Erilaisia kulttuuri- ja perinnetapahtumia on järjestetty perinteisesti ympärivuoden yhdessä muiden toimijoiden kanssa (Kotiseutujuhla, Itsenäisyyspäivän juhla, Veteraanipäivän juhlatilaisuus sekä useat kulttuuri- ja taidetapahtumat)

IKÄÄNTYNEET

HYVINVOINTISUUNNITELMAN PAINOPISTEIDEN, TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI IKÄÄNTYNEET

Ikääntyneiden osalta kunnan tavoitteena vuonna 2022 on ollut tarjota ikäihmisille toiminnallinen arki sekä arvokas vanhuus.

MITTARITIEDON ARVIOINTI	TEHDYT TOIMENPITEET 2022
<ul style="list-style-type: none"> Kotona asuvien 75-vuotta täyttäneiden prosentuaalinen osuus on vähentynyt vuonna 2021 edellisvuoteen verrattuna. Karstulassa kotona asuvien osuus on suurempi kuin vertailukunnissa, Keski-Suomessa ja koko maassa Yksinasuvien 75-vuotta täyttäneiden osuus on pienentynyt edellisvuoteen verrattuna Täyttä kansaneläkettä saavien 65 vuotta täyttäneiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on hieman pienentynyt edellisvuoteen verrattuna Säännöllisen kotihoidon piirissä olevien osuus vuonna 2021 on hieman kasvanut edellisvuoteen verrattuna 65-vuotta täyttäneiden terveystarkastuksella kartoitettiin ikääntyneiden elämänlaatua ja terveyttä keväällä 2022 (Liite 4: 65-vuotiaiden terveystarkastusraportti) 	<ul style="list-style-type: none"> FINGER-toimintamallin (aivo- ja muistiterveyden edistäminen) käyttöönotto YTYÄ-hankkeessa kartoitimme ikääntyneiden asumiseen ja keskustaluon kehittäminen liittyneitä ajatuksia ja tarpeita (Liite 3: Ikääntyvien asuminen Karstulassa YTYÄ hankkeen kooste) Ikäihmistien hyvinvointikaveri eli HYKARI-hanke, jossa aloitettu vapaaehtoistoiminnan kehittäminen Digitutor-toimintaa ollut kirjastolla viikoittain Liikuntatoimen Seniori-liikuntaryhmät (Tuolijumppa + kyläkunnilta etäjumppa mahdollisuus, Voima- ja tasapainojumppa, ulkoliikunta) Ikäihmistien kuntokatsastuspäivä 18.5. ja kuntokatsastus sekä 75-vuotiaiden info 27.9.2022 Vanhusneuvoston aktiivinen toiminta ja vanhustenviikon tapahtuma 5.10.2022

KAIKKI IKÄRYHMÄT

Asukkaita 3774

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit / 1000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1000 asukasta

ARVIOINTI KAIKKI IKÄRYHMÄT

MITTARITIEDON ARVIOINTI	TEHDYT TOIMENPITEET 2022
<ul style="list-style-type: none"> Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit tuhatta asukasta kohti ovat pysyneet viime vuoden tasolla, mutta lääkärikäyntien määrä on koko maata ja Keski-Suomea suurempi ja se ylittää myös vertailukuntien lääkärikäyntien määrän. Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä per 1000 asukasta kasvoi vuonna 2021 noin kahdella tapauksella edellisvuoteen verrattuna. Prosentuaalisesti kasvu on suuri, mutta kappalemääräisesti kyse on alle 10 tapauksen kasvusta. Asiointipisteellä on vuodessa ollut 3510 käyntikertaa, joista Kelan asiakkaita 2500. Seuraavaksi eniten on palveltu Te-palveluiden, Veron sekä Poliisin asiakkaita. DVV:n ja Keski-Suomen oikeusavun asiakkaita yhteensä 40. 	<ul style="list-style-type: none"> Keskustan ja kyläkuntien tievalaistuksen saneerauksia tehty Vesi- ja viemärilaitoksen sekä katujen osalta toteutettu korjauksia sekä uudisrakentamista investointiohjelman mukaisesti. Vuoden 2022 aikana valmistui uusi Soteku-keskus, joka otettiin käyttöön syyskuussa. Uuden paloaseman rakentaminen aloitettu. Yhteispalvelu on toiminut tehokkaasti asiointipisteellä koko kuluneen vuoden Heikin Tuvan toimintaa on pyritty edelleen kehittämään siten, että se toimisi matalan kynnyksen kohtaamispaikkana, järjestöjen sekä kuntalaisten yhteisenä olohuoneena. Erilaisia tapahtumia ja kokoontumisia on Heikin Tuvalla ollut 2022 yhteensä 143 Järjestöjen toimintana Heikin Tuvalla on toteutettu mm. sydän- ja muistikahvilatoimintaa, käsityöpiiriä, luentoja ja yhdistysten omia kokoontumisia. Keväällä Heikin Tuvalla aloitettiin avoimet päiväkahvit yhteistyössä järjestötoimijoiden kanssa ja pian toimintaa laajennettiin ikäihmisten ja työttömien hävikkiruokailulla Vapaaehtoisille pidetty virkistyspäivä 15.6.2022 ja joulupuuro 2.12.2022 yhteistyössä Saarikan ja Karstulan kappeliseurakunnan kanssa Ukrainalaisten ilta 22.6.2022 Kesä karstusten kahvit 29.6.2023

Hyvinvointisuunnitelma on kuntastrategiaa täydentävä asiakirja, jonka avulla on tarkoitus tukea hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä kunnan eri toimialoilla. Siihen on koottu kuntastrategian painopisteiden lisäksi aikaisemmista hyvinvointikertomuksista ja raporteista sekä asiantuntijoiden ja viranhaltijoiden esiin nostamia hyvinvoinnin haasteita ja osatekijöitä. Lisäksi hyvinvointisuunnitelman avulla on tarkoitus vastata kunnan lakisääteisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tarpeisiin sekä kansallisten suositusten toteutumiseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta. Hyvinvointisuunnitelmaan on nostettu kuntastrategian Hyvinvoiva Karstula keihäänkärjet sekä valittu viisi painopistealuetta, joiden avulla voidaan tukea kuntalaisten hyvinvoinnin toteutumista. Kuntastrategian keihäänkärkien toteutuminen on huomioitu erityisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteiden tavoitteiden ja toimenpiteiden kohdalla.

STRATEGIAN PAINOPISTEET JA LINJAUKSET

HYVINVOIVA KARSTULA

1. Kunta osallistaa kuntalaisia kunnan kehittämiseen

Kuntaan laaditaan Me-henki ohjelma yhdessä kuntalaisten kanssa. Kunnassa järjestetään avoimia keskustelutilaisuuksia säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa ajankohtaisista asioista.

2. Kunta panostaa kaikkien kuntalaisten hyvinvointiin

Kunta seuraa kuntalaisten hyvinvointia hyvinvointikertomuksen avulla, kertomuksen havainnot huomioidaan talousarvioissa. Kunnassa järjestetään alueellinen hyvinvointitapahtuma.

3. Kunta vahvistaa harrastamisen edellytyksiä

Kunta vahvistaa yhdistysten rahoitusta vuosittain. Kunnassa järjestetään erilaisia kulttuuri- ja muita tapahtumia.

[Karstulan kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020–2023](#)

[Keski-Suomen Hyvinvointiohjelma 2021–2024](#)

[Hyvinvointia ravitsemuksella– Keski-Suomen ravitsemussuunnitelma 2023–2025](#)

[Turvallinen Keski-Suomi Keski-Suomen maakunnan turvallisuussuunnitelma 2021–2023](#)

HYVINVOINTISUUNNITELMAN PAINOPISTEET 2023-2025

1. Terveelliset elintavat		
Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
<p>Ravitsemus: Huolehdimme kuntalaisten hyvinvoinnista mahdollistamalla ravitsemussuosituksen mukaisen ruokailun kaikissa ikäluokissa ja sitoudumme maakunnallisiin tavoitteisiin</p> <p>1. Yhdessä syömiseen kannustaminen ja sen mahdollistaminen 2. Terveyttä edistävän lämpimän aterian (pääaterian) toteutuminen joka päivä 3. Saavutettava, luotettava, myönteinen ja hyvinvointia tukeva ruoka- ja ravitsemusviestintä 4. Käytännönläheinen tuki ja ohjaus 5. Ravitsemusohjaus vaikuttavilla menetelmillä toteutuu osana elämäntapaohjausta ja hoitoa</p> <p>Arvostamme lähellä tuotettua ruokaa ja laadukkaita raaka-aineita, pyrimme</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Keski-Suomen maakunnallisen ravitsemussuunnitelman jalkauttaminen osaksi palvelukeskusten toimintaa - Ruokakasvatuksen nykytilan arviointien vakiinnuttaminen osaksi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimintaa - Ravitsemus- ja ruokakasvatus työryhmän työskentelyn vakiinnuttaminen osaksi kunnan hyte-työtä - Valtion ravitsemusneuvottelukunnan ohjeiden mukaisten toimenpiteiden säännöllinen seuranta - Ateriapalveluiden ostaminen ensisijaisesti Kasera Oy:ltä - Ruokajätteen minimoiminen ja hävikkiruoan jatkokäyttö mahdollisuuksien kehittäminen - Ruuantuotannon omavaraisuuden mahdollistaminen ja tukeminen kaavoituksen avulla 	<ul style="list-style-type: none"> - Lasten – ja nuorten ylipainon yleisyyden väheneminen - Kouluterveyskysely: Ruokailusuositusten mukaiset elintapojen (aamupalan ja koululounaan syöminen) toteutuminen aikaisempaa tasoa paremmin - Valtion ravitsemusneuvottelukunnan tarkistuslistan toteutuminen kiitettävästi kuntien asukkaiden ravitsemusta tukevien toimenpiteiden osalta - Yhteisöruokailuihin osallistuneiden määrän lisääntyminen - Hävikkijätteen määrän väheneminen

<p>mahdollisimman pieneen ruokahävikkiin ja kestävästi tuotettuihin ateriapalveluihin</p>		
<p>Liikunta: Liikunnan edistäminen kunnassa on aktiivista ja liikunnan edistäminen kunnassa TEA-viisarin pistemäärä on 75 p. tai yli</p> <p>Karstulassa on liikkuvat ja leikkivät lapset sekä liikunnasta innostuneet nuoret</p> <p>Liikkumisen lisääntyminen ja paikallaan olon vähentäminen 15 % kaikissa ikäryhmissä 2030 vuoteen mennessä</p> <p>Karstulassa on monipuoliset liikuntamahdollisuudet sekä liikkumiseen kannustava, viihtyisä ja turvallinen ympäristö, jossa kuntalaisilla on mahdollisuus säännölliseen liikunnan harrastamiseen sekä aktiiviseen arkiliikkumiseen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Laaditaan kuntaan erillinen liikkumisohjelma ja jalkautetaan sen toimenpiteet osaksi palvelukeskusten arkea - Tuetaan ja kehitetään lasten ja nuorten vapaa-ajan liikuntaa ja liikuntaharrastamisen mahdollisuuksia - Mahdollistetaan liikunta- ja vapaa-aikapalveluiden eri ikäryhmiä palveleva liikuntaryhmätarjonta sekä kehitetään liikuntapalveluita vastaamaan eri ikäisten kuntalaisten liikunnallisen elämäntavan tukemiseen 	<ul style="list-style-type: none"> - Liikunnan edistäminen kunnassa TEA-viisarin pistemäärä (tavoite 75 p.) - Kouluterveyskysely: vähintään tunnin päivässä liikkuvien lasten määrä maakunnan keskitasoa - Move-mittaustulokset maakunnan keskitasolla - Kaatumisiin- ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot alle maakunnan keskitason - Ikääntyneiden liikunnallisen elämäntavan toteutumisen lisääntyminen 65-vuotiaiden terveyskyselyissä - Kansalaisopiston liikuntaryhmiin ja liikuntapalveluiden toimintaan osallistuvien määrän lisääntyminen - Liikuntaneuvonnan asiakasmäärän lisääntyminen
<p>Päihteet: Päihteiden käytöstä johtuvien terveys- ja turvallisuus haittojen väheneminen</p> <p>Karstulan nuoret ja aikuiset arvostavat päihteetöntä elämää</p> <p>Karstulan kunnan palvelurakenne sekä asuin ja arkiympäristöt</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tehdään aktiivisesti yhteistyötä päihteiden käytön vähentämiseksi ja haittojen korjaamiseksi eri toimijoiden kanssa (Pakka - toimintamallin mukaisen toiminnan aloittaminen) - Kiinnitetään huomiota päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttöön ja saatavuuteen rajoittamaan sitä mahdollisuuksien mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> - Kouluterveyskysely: raittiiden ja nikotiinittomien nuorten osuus kasvaa, asenteet huumausaineita kohtaan kielteisempi - Ikääntyneiden päihteiden käytön väheneminen 65-v terveyskyselyssä - Alkoholijuomien myynnin lasku 100 % alkoholin määrä litroina/asukas

<p>tukevat päihteettömyyttä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Turvataan henkilöstön riittävä osaaminen päihneiden käytön tunnistamisessa sekä päihteettömyyteen tukemisessa - Huolehditaan, että ehkäisevästä päihdetyöstä ja päihdepalveluista on saatavilla tietoa helposti - Kehitetään edelleen matalankynnyksen toimintaa sekä vertaistuen muotoja 	
---------------------------------	---	--

2. Osallisuus		
Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
<p>Kuntaiset ovat aktiivisesti mukana kehittämässä kunnan toimintoja</p> <p>Karstulan kunnassa päätöksenteko on avointa ja osallistavaa</p> <p>Lapsilla ja nuorilla on vahva kokemus osallisuudesta omilla arkiympäristöissään ja yhteiskunnan jäsenenä</p> <p>Hyvä työllisyyskehitys ja asiakasta lähellä olevat työllisyyspalvelut TE-uudistuksen jälkeen</p> <p>Kaikilla kuntalaisilla on mahdollisuus mielekkääseen vapaa-aikaan ja harrastamiseen sekä kulttuuri- ja taide-elämyksiin osallistumiseen</p> <p>Meillä on aktiiviset ja osallistuvat ikäihmiset, joilla on hyvät digitaidot</p> <p>Yhteisöllisyys ja me-henki ovat voimavara, joka toimii niin kotouttamisen,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Laaditaan kuntaan mehenki ohjelma vuoteen 2025 mennessä - Tiivistetään kulttuurin, liikunnan, nuorisopalveluiden ja vapaan sivistystyön yhteistyötä ja kehitetään kaikenikäisten kuntalaisten harrastustoimintaa - Huomioidaan ja turvataan lasten ja nuorten osallistumisen mahdollisuudet heitä koskeissa asioissa - Kehitetään perheiden ja varhaiskasvatuksen sekä koulun välistä yhteistyötä - Edistetään nuorten työelämäosallisuutta sekä hyvinvointia kehittämällä ohjaus- ja valmennus toimintaa - Tehdään työllisyyden edistämisessä joustavaa yhteistyötä paikallisten yritysten, työnantajien, järjestöjen ja hyvinvointialueen sekä Te-palveluiden kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> - Vapaa-aikaan, harrastamiseen ja kulttuuritoimintaan osallistumisen aktiivisuus - Vaikuttamistoimielimien toiminnan aktiivisuus - Kouluterveyskysely: osallisuuden kokemus luokka- ja koulu yhteisössä, keskusteluyhteys vanhempien kanssa, ei yhtään läheistä ystävää - Järjestöavustuksiin käytetty rahasumma, toteutuneet järjestöillat 1–2/vuosi sekä järjestöjen ja kunnan yhteiset hankkeet ja tapahtumat kpl/vuosi - Koulutustasomittain - Äänestysaktiivisuus - Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden määrän väheneminen - Työllisyyden mittarit: Kunnan työllisyysasteen paraneminen, vaikeasti työllistyvien määrän pieneneminen, työttömien aktiivointiasteen nousu ja työllistymistoimiin osallistuneiden määrä sekä ikärakenne

<p>kotiutumisen kuin juurtumisen mahdollistajana sekä auttaa uusien asukkaiden ja maahanmuuttajien kotiutumista sekä juurtumista kuntaan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Varmistetaan palveluiden saatavuus ja saavutettavuus mm. tiedottamista ja viestintää kehittämällä - Vahvistetaan hanketoiminnan resurssointia ja järjestöjen toiminnan tukea - Kehitetään Heikin Tuvan toimintaa edelleen matalan kynnyksen kohtaamispaikkana - Kehitetään kuntalaisten osallistumisen mahdollisuuksia (kuntalaisillat, kyselyt, EVA/LAVA) 	<ul style="list-style-type: none"> - Päätöksenteossa käytettyjen ennakkovaikutusten arviointien määrän vakiintuminen tasolle 1–2/vuosi
---	---	---

3. Kulttuurihyvinvointi		
Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
<p>Karstulassa on monimuotoiset kulttuuripalvelut, jotka tukevat kaikkien väestöryhmien yhdenvertaista toimijuutta ja osallisuutta sekä parantavat ihmisen elämänlaatua ja kokonaisvaltaista hyvinvointia</p> <p>Karstulan kulttuuripalvelut tarjoavat tilaisuuden osallistua ja tehdä itse</p> <p>Meillä on kaikkia kuntalaisia laajasti ja laadukkaasti palveleva Kirjasto, jossa kuntalaisten on helppo asioida ja viihtyä</p> <p>Karstulan Käsityöotalo on käsityöharrastajien kohtaamispaikka, joka</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Turvataan eri-ikäisten kuntalaisten mahdollisuudet kulttuuritoimintaan - Kehitetään Kirjaston ja Käsityöotalon toimintaa ja palveluita - Huomioidaan kulttuuritoiminnan mahdollistuminen kiinteistöjen käyttöä mietittäessä, uudisrakentamisessa sekä kaavoituksessa 	<ul style="list-style-type: none"> - Kulttuurin edistämisen TEA-viisarin pistemäärä (tavoite 65 p.) - Kunnan järjestämiin kulttuuripalveluihin osallistuneiden määrän kehitys (lapset ja nuoret, työikäiset, ikääntyneet) - Kuntalaisten tyytyväisyys kaikkiin tai joihinkin kulttuuripalveluihin - Lasten ja nuorten kuvataiteen, teatteritaiteen ja käsityön opetukseen osallistuneiden määrän lisääntyminen - Kirjaston toiminnan mittarit (käynnit, lainat, kulut/as, saavutettavuus jne.) - Käsityöotalon toiminnan mittarit - Kulttuuritapahtumien määrä / vuosi

<p>tuotteiden myynnin lisäksi tarjoaa kaikille mahdollisuuden tulla tekemään käsitöitä itse</p> <p>Kunnassa järjestetään monipuolisesti erilaisia kulttuuritapahtumia</p>		
---	--	--

4. Mielenhyvinvointi		
Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
<p>Tulevaisuuteen uskovat lapset ja nuoret</p> <p>Itseään ja toisiaan arvostavat kuntalaiset, joilla on kyky luoda ja ylläpitää ihmissuhteita sekä mahdollisuus kokea elämänsä mielekkääksi</p> <p>Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen kaikissa ikäluokissa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta varhaiskasvatuksessa ja koulussa varhaiskasvatussuunnitelman ja opetussuunnitelman puitteissa - Kehitetään varhaiskasvatuksen, koulun ja vanhempien välisen yhteistyötä sekä tuetaan perhesuhteita - Vahvistetaan kuntalaisten elämänhallinnan taitoja ja tuetaan uuden oppimista ja luovan toiminnan toteutumista - Tuetaan kuntalaisten mahdollisuuksia toteuttaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista aktiivisuutta 	<ul style="list-style-type: none"> - Kouluterveyskysely: Mielialaan liittyvää oireilua viimeisen kahden viikon aikana kokeneiden osuuden väheneminen, päihteiden käytön mittarit ja päihteiden käytön väheneminen, koulukiusaamisen väheneminen, terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi kokevien määrän lasku, mahdollisuus keskustella aikuisen kanssa mieltä painavista asioista kokemuksen vahvistuminen - Arkeen Voimaa ryhmien toteutuminen ja ryhmään osallistuneiden määrä - Työkyvyttömyys eläkettä mielenterveysperusteisesti saavien 16–24 sekä 25–64-vuotiaiden määrän väheneminen

5. Turvallinen ja viihtyisä asuin- ja elinympäristö		
Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
<p>Karstulassa on kaikenikäisten kuntalaisten turvallista asua ja elää</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kunnassa on ajantasaiset toimintaohjeet kriisi- ja poikkeustilanteiden varalle sekä toimipistekohtaiset 	<ul style="list-style-type: none"> - Poliisintietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

<p>Kunnan päätöksenteko on ennakoivaa ja eri toimijoiden yhteistyö on tiivistä ja kuntalaisten turvallisuutta lisäävät palveluketjut toimivat saumattomasti.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa ja koulussa ja nuorisopalveluissa on välittävä ja turvallinen ilmapiiri</p> <p>Kuntalaisilla on saatavilla riittävästi tietoa oman turvallisuutensa parantamiseksi ja ennakoimiseksi</p> <p>Asunto- ja kaavoitus palveluissa huomioidaan eri ikäisten kuntalaisten erilaiset tarpeet</p> <p>Turvataan ikääntyneiden mielekäs, toiminnallinen ja turvallinen arki</p>	<p>pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunnassa toimii monialainen liikenneturvallisuustyöryhmä sekä lähisuhdeväkivallan ja ehkäisevän päihdetyönryhmä (=hyvinvointityönjohtoryhmä) - Koulukiusaamiseen puuttumisen toimintamalli on kuvattu ja se on käytössä koulun arjessa - Vahvistetaan turvallisuus kasvatusta koulussa ja varhaiskasvatuksessa opetussuunnitelman ja varhaiskasvatussuunnitelman puitteissa - Vahvistetaan turvallisuuteen liittyvää osaamista ja viestintää - Varmistetaan kunnan toimitilojen ja asuinympäristöjen turvallisuus ja esteettömyys - Turvataan asioimisen mahdollisuudet sivukylien asukkaille - Lisätään asumisen ennakointiin, korjausrakentamiseen ja kotona asumisen mahdollistavan tekniikan käyttöön liittyvää tiedotusta - Kehitetään ikääntyneiden toimintakykyä ylläpitäviä toimintoja yhteistyössä K-S HVA:n kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> - Koti- ja vapaa-ajan tapaturma kuolleisuus / 100 000 asukasta - Elinolot ja hyvinvoinnin jakautuminen: Ahtaasti asuvat lapsikunnat, kunnan pienituloisuusaste ja Gini-kerroin - Kouluterveyskysely: koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, alkoholia viikoittain käyttävien osuus % 8. ja 9. luokan oppilaista - Lastensuojelun asiakasmäärä ja kodinulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat - 65-vuotiaiden terveyskyselyn ikääntyneiden kokemukset väkivallasta ja asumisen - Kunnan toimitiloissa on säännöllisesti tehty vaarojen- ja riskien kartoitukset
---	--	--

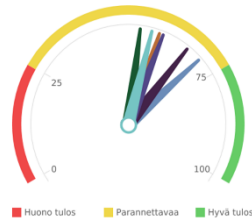
OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

Kunnanhallitus 22.5.2023

Kunnanvaltuusto 29.5.2023

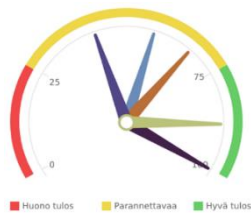
LIITE 1: TEA-Viisarin seurattavat mittarit

Kaikki sektorit

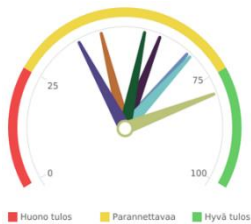
	Tavoite	Karstula	Keski-Suomi	Koko maa
Pisteet				
Kaikki sektorit		60	69	68
Kuntajohto	75	70	74	79
Perusopetus	75	58	63	64
Lukiokoulutus	75	66	69	66
Ammatillinen koulutus		..	73	63
Liikunta	75	59	70	72
Perusterveydenhuolto		53	67	70
Kulttuuri		56	64	66

Kuntajohto

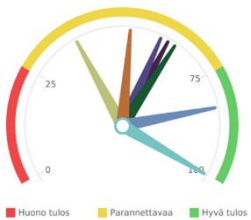
	Tavoite	Karstula	Keski-Suomi	Koko maa
Pisteet				
Kuntajohto	75	70	74	79
Sitoutuminen		57	77	80
Johtaminen		67	75	76
Seuranta ja tarveanalyysi		100	86	87
Voimavarat		88	58	78
Osallisuus		42	73	71

Perusopetus

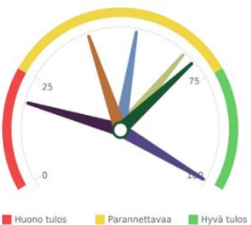
	Tavoite	Karstula	Keski-Suomi	Koko maa
Pisteet				
Perusopetus	75	58	63	64
Sitoutuminen		67	59	59
Johtaminen		44	72	72
Seuranta ja tarveanalyysi		59	64	68
Voimavarat		79	65	60
Yhteiset käytännöt		38	65	69
Osallisuus		55	63	65
Muut ydintoiminnot		68	54	54

Lukio-opetus

	Tavoite	Karstula	Keski-Suomi	Koko maa
Pisteet				
Lukiokoulutus	75	66	69	66
Sitoutuminen		83	77	81
Johtaminen		52	80	77
Seuranta ja tarveanalyysi		62	70	66
Voimavarat		38	58	59
Yhteiset käytännöt		60	64	62
Osallisuus		64	76	69
Muut ydintoiminnot		100	59	49

Liikunta

	Tavoite	Karstula	Keski-Suomi	Koko maa
Pisteet				
Liikunta	75	59	70	72
Sitoutuminen		54	66	69
Johtaminen		42	66	72
Seuranta ja tarveanalyysi		19	49	65
Voimavarat		67	64	55
Osallisuus		100	97	95
Muut ydintoiminnot		70	75	75

LIITE 2: Kokonaisvaltaista ruokakasvatusta Karstulassa KOKOAVA hankkeen kooste

Karstulan kunta on ollut mukana kokonaisvaltaista ruokakasvatusta varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen (KOKOAVA) – hankkeessa keväästä 2021- kevääseen 2022. Hankkeen tarkoituksena on ruokakasvatuksen toimintamallien jalkauttaminen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen hyödyntämällä tutkittuun näyttöön perustuvia työkaluja, kuten nykytila.fi-

verkkopalvelua ja Sydänliiton Neuvokas perhe sekä Maistuva koulu materiaaleja. Hankeen tavoitteena on vahvistaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön ruokakasvatuksen sisältöosaamista sekä pedagogista ammattitaitoa. Hankeen toiminta-aika on 2021-2023 ja hankkeen toteutetaan Itä-Suomen yliopiston, Ruokakasvatusyhdistys Ruukku ry:n ja Suomen Sydänliiton yhteistyönä. Hankeen rahoittajana on Maa- ja metsätalousministeriö, Ruokaketjujen kehittämishankkeiden valtionavustus.

Karstulassa hankkeeseen osallistuivat sekä Rypäleen että Laaksolan päiväkodit sekä perusopetus. Hankkeen puitteissa Karstulaan koottiin ruokakasvatuksen työryhmä, jossa on moniammatillinen edustus sekä kunnan että Saarikan henkilöstöä. Ryhmän jäseninä toimivat ruokapalvelupäällikkö Heli Pekkanen, neuvolan terveydenhoitaja Leena Reini, kouluterveydenhoitaja Päivi Muhonen, suuhygienistit Eija Uusijoki-Kantonen (syksyn 2021) sekä Meri-Ellen Lyytinen (keväästä 2022 lähtien), apulaisrehtori Hanna Jukkala, kotitalous opettaja Alina Peura, varhaiskasvatuksen opettajat Pirjo Sorsa sekä Mervi Puukki ja hyvinvointikoordinaattori Tiina Saarinen. Lisäksi K-S SHP terveydenedistämisen ravitsemusterapeutti Amma Antikainen on osallistunut työryhmän kokouksiin sekä ohjannut ja tukenut yksiköissä tehtävää työtä yksiköiden mentorina. Hankekoordinaattorina toimi Aija Laitinen Itä-Suomen yliopistolta.

Karstulan ruokakasvatustyöryhmä on kokoontunut hankkeen aikana neljä kertaa. Ensimmäinen ja viimeinen kokoontuminen toteutettiin ns. ruokakasvatuksen pyöreän pöydän tilaisuutena, johon yksiköissä oli mahdollisuus osallistua myös työryhmän ulkopuolelta. Syksyn 2021 tilaisuudessa osallistujat osallistuivat myös koulutukselliseen osioon, jossa meille esiteltiin mm. ruokakasvatuksen edistämisen työkaluja sekä mahdollisuuksia. Hankkeen alussa yksiköt tekevät nykytila.fi –verkkopalvelun avulla kartoituksen ruokakasvatuksen nykytilasta ja sen pohjalta yksikkökohtaiset toimintasuunnitelmat ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhteiseksi tavoitteeksi valikoitui: **Positiivisen asenteen lisääminen kasviksia, kouluruokaa, terveyttä edistävää ruokaa kohtaan?**

Hankkeessa mukana oleminen koettiin vastanneen hyvin yleisesti hankkeelle asetettuihin tavoitteisiin. Koronan vuoksi kaikkia suunniteltuja toimenpiteitä ei saatu lukuvuoden aikana toteutettua, mutta paljon on kuitenkin vuoden aikana tehty ja ennen kaikkea ravitsemuksen asema tärkeänä hyvinvoinnin osatekijänä on vahvistunut ja yhteistyö eri toimijoiden välillä terveellisen ravitsemuksen saavuttamiseksi on tiivistynyt.

Mitä hankkeen aikana tehtiin/tapahtui varhaiskasvatuksessa:

- Kasvisruokavaihtoehto on tarjolla kummassakin ryhmässä
- Laaksolan päiväkodissa on painotettu positiivisen asenteen merkitystä ruokailuihin ja ruokiin liittyen (oma esimerkki henkilökunnan toiminnassa ja puheessa)
- Ruokailuhetkistä on pyritty tekemään rauhallisia ja kaikille mukavia hetkiä erilaisin järjestelyin (esim. valaistus, aikuisen rauhallinen malli, ryhmien jakaminen pöytiin, keskustelun ohjaus ruokapöydässä, ymv.)
- Ryhmissä on leivottu esim. Runebergin muffinseja ja sydänsämpylöitä
- Henkilöstö on käynyt Neuvokkaan perheen webinaareja läpi. Osa on ehtinyt käydä läpi jo kaikki neljä koulutusta, osalla vielä vähän kesken.
- Ruoka asioista on keskusteltu kuukausittaisissa palavereissa

- Olemme palanneet isojen ryhmässä käytäntöön, että lapsi saa annostella ruoka-annoksensa itse. Samoin voidella leipänsä.
- Taitojen harjaannuttaminen koronasta huolimatta (Huolehditaan hyvästä käsihygieniasta)
- Omaan ruokailuun vaikuttaminen (Osallisuus)
- Myönteinen suhtautuminen ruokaan ja ruokailuun lisääntyy, kun lapsi huomaa syövänsä itse annostelemansa ruuan (ruokahävikin vähentyminen)
- Lapsiraati on toivonut ruokalistalle ruokia (lisäksi henkilöstön havainnot)
- Palaveri ruokapalveluiden kanssa ruokatoiveisiin liittyen (päivällisen monipuolistaminen)
- Kokkikerhoa n. 6 kertaa vuodessa
- Neuvokkaan perheen materiaaleihin pohjattuna ruokailun teemaviikko tulossa keväällä
- Syksyille suunnitteilla maatilavierailu

Mitä hankkeen aikana tehtiin/tapahtui varhaiskasvatuksessa:

- tammikuulle suunnitellut teemapäivien toteutuminen ollut haasteellista Koronan vuoksi
- koulutusta henkilökunnalle tarjottu ja siihen tartuttukin
- lukiolaisten kouluruoka brändäys –kuvaamataidon kurssi, josta yksi työ palkittiin hyvinvointipalveluiden sekä ruokahuollon toimesta
- toiveruoka kysely toettu
- MTK:n kanssa toteutettu kasiluokkalaisille: kokkaa kotimaista yhteistyötunti, jossa valmistettiin ruokaa kotimaisista raaka-aineista
- kouluruokailun toetutumisen aktiivisempi seuranta luokissa alakoulunpuolella edelleen käytössä (medusat)
- ruokalistan julkaisu paikallislehdessä
- maksullisen välipalan mahdollisuus koululla

Yhteisenä näkemyksenä hankkeeseen osallistuneilla työntekijöillä ja yksiköillä oli, että hankkeen avulla hyvään alkuun saatu työ kunnassamme jatkuu. Olemme sopineet, että ruokakasvatustyöryhmä jatkaa toimintaansa. Yhteistyö sekä ryhmän tuki koetaan tärkeänä toiminnan yhteisen suunnittelun ja tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Hankkeen onnistumisesta kertoo se, että aihe on nostettu yhteiseen tarkasteluun ja aiheuttanut paljon hyvää keskustelua ja pohdinta mm. ruokakasvatuksen käytännöistä yksiköiden arjessa. Hanke on tiivistänyt yhteistyötä sekä ruokahuollon että koulun ja varhaiskasvatuksen yksiköiden välillä. Myös yhteistyö kunnan ja sote-toimijoiden välillä on aktivoitunut. Lisäksi hankkeen kautta yleinen tietoisuus mm. aiheeseen liittyvien koulutusten kautta on lisääntynyt. Olemme saaneet käyttöömmä valmiita ja käyttökelpoisia työkaluja, joista mm. ruokakasvatuksen vuosikello aiotaan ottaa käyttöön, kunhan se saadaan valmiiksi syksyn 2022 aikana. Nykytila.fi –arvioinnit tullaan tekemään yksiköissä uudelleen syksyn 2022 alussa tilanteen seuraamiseksi ja mahdollisten uusien painopistealueiden määrittämiseksi. Tavoitteena on ruokakasvatuksen ja terveellisen ravitsemuksen huomioiminen jatkossa paremmin myös hyvinvointisuunnitelmassa osana kaikkien kuntalaisten hyvinvointia. Tavoitteena on maakunnallisen ravitsemussuunnitelman valmistumisen jälkeen valmistella myös Karstulan oma suunnitelma, jossa määritellään tarkemmin mm. ruokakasvatuksen painopisteet sekä toimenpiteet.

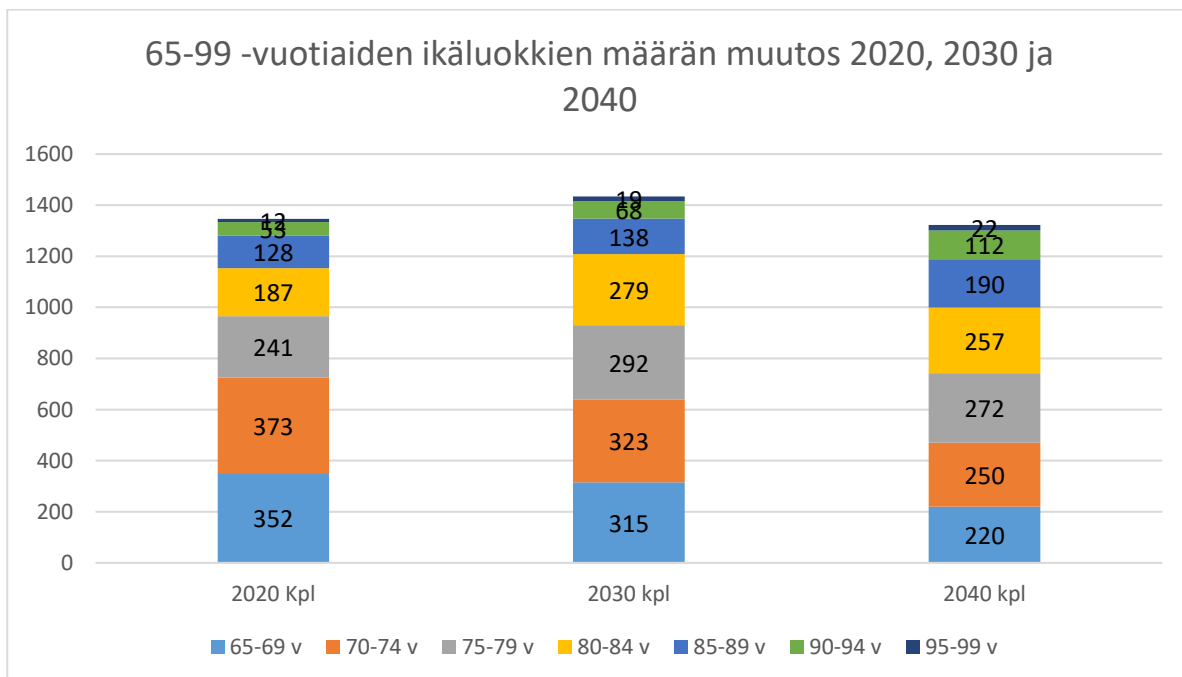

LIITE 3: Ikääntyvien asuminen Karstulassa – YTYÄ hankkeen kooste

Karstula on mukana Saarikan hallinnoimassa YTYÄ -hankkeessa. Hankkeen tavoitteena on kehittää ikääntyvien asumisen edellytyksiä Saarikan alueen kuntien keskusta-alueilla. Hanke on saanut rahoitusta ympäristöministeriön Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmasta. Ohjelman ajurina toimii tieto siitä, että 85 vuotta täyttäneiden määrä kaksinkertaistuu Suomessa seuraavan 20 vuoden aikana mutta maamme asuntokannasta vain 10 % on esteetöntä.

Ikäkehitys Karstulassa noudattaa muuta Suomea. Alla olevassa kuviossa on 65-99 -vuotiaiden määrän ennustetut muutokset vuodesta 2020 vuoteen 2040. Kuvioista huomaa, että 65 vuotta täyttäneiden kokonaismäärä kääntyy laskuun 2030 jälkeen mutta vanhimmat ikäluokat kasvavat määrällisesti koko ajan.

Taulukko 1. Karstulan 65-99 vuotiaat 2020-2040 (Lähde: Tilastokeskus)

YTYÄ-hankkeessa tehtiin loppuvuodesta 2021 laaja asumisen kysely Saarikan alueen kuntien 63-68 -vuotiaille. Karstulassa kyselyyn vastasi 266 henkilöä, joka tarkoittaa 61,0 % em. ikäluokasta. Vastausprosentti on erittäin korkea ja tuloksia voidaan siten pitää merkittävinä.

Karstulassa kyselyyn vastanneista 15 % ilmoitti nykyisen asuinpaikkansa sijaitsevan ydinkeskustassa (alle 500 metriä ydinkeskustasta), 41 % muualla taajama-alueella ja 44 % sivukylällä tai haja-asutusalueella. Vastaajia pyydettiin arvioimaan, mikä olisi heistä paras asuinympäristö 10 vuoden päästä. 35 % arvioi parhaaksi ydinkeskustan ja 30 % sivukylän tai haja-asutusalueen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että nykytilanteeseen verrattuna 50 kyselyn ikäluokkiin kuuluvaa enemmän arvioi ydinkeskustan olevan parempi asuinalue, kuin heidän nykyinen. Suuri muutos nykytilanteen ja arvioon 10 vuoden päästä on myös asuntojen koossa. Vastauksella yli puolet asui vähintään 4h+k asunnossa. Kymmenen vuoden päästä enää alle neljännes näkee sen parhaaksi asuinmuodoksi. Suuntaus olisi selkeästi pienempiin 2-3h+k asuntoihin. Rivi- tai kerrostaloasuminen näyttäytyy myös nykytilannetta houkuttelevampina, sillä 66 omakotitalossa asuvaa näki jommankumman olevan 10 vuoden päästä nykyistä parempi asuinpaikka.

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan nykyisessä kodissa parannusta, tai hyvin ikäännyttäessä toimia asioita. On huomattavaa, että kolmannes ei kysymykseen vastannut ja vastanneistakin yli kolmasosa piti asuntoaan toimivana nykyisellään. Tuloa poikkeaa melkoisesti ympäristöministeriön arviosta asuntokannan esteettömyydestä. Onkin todennäköistä, että esteettömyyden arviointi on hankalaa, mikä varmasti osin vaikeuttaa asumistarpeiden muuttumisen ennakoinnin. Esteettömyysosaamisen tarpeen lisäämiselle olisikin selkeästi tarvetta. Yksittäisenä ja nopeana keinona kannattaisi markkinoida seuraavaan sivustoon tutustumista: <https://www.asumisenapu.fi/saaennakoida/>

Kun haasteita oli, niin ne kohdistuivat useimmin lämmitykseen, etenkin puulämmitykseen. Myös öljylämmitystä pidettiin haasteellisena. Kyselyn jälkeen öljyn ja myös sähkön hinta on noussut jyrkästi, mikä oletettavasti lisää lämmityksen haasteita. Puulämmityksen työläyden rinnalle nousee selkeämmin myös taloudelliset haasteet. Suosituksena voikin pitää valtion lämmitysmuodon tukien voimakkaampaa esillä pitämistä.

Asumiskyselyyn vastanneet arvostavat lähipalveluita. Hyvin pitkälle nykyistä palvelutasoa pidetään riittävänä mutta huoli on niiden säilymisestä. Päivittäisten kauppa, apteekki jne. palveluiden lisäksi ennen kaikkea terveyspalveluiden säilyvyys pohditutti. Sosiaali- ja terveyspalveluista vastaa jatkossa hyvinvointialue. Yksityisten palveluiden säilymiseen kunta ja kuntalaiset voivat vaikuttaa suoraan niitä käyttämällä.

Kysely osoittaa, että ikääntyvillä on olemassa näkemys asumisen ydinkeskustassa olevan turvallisempaa ja helpompaa, kuin kauempana palveluista. Pelkästään kyselyn ikäluokissa siis 50 kuntalaista nykyistä enemmän näkee ydinkeskustan parhaana asuinpaikkana 10 vuoden päästä. Ketään ei pidä pakottaa muuttamaan mutta hyvinvoinnin turvaamisen näkökulmasta sen mahdollistaminen keskusta-alueelle olisi perusteltavaa. Keskusta-alueen väkimäärän kasvattamisen mahdollistaminen tukee myös palveluiden säilymistä ja kehittymistä.

LIITE 4: 65-vuotiaiden terveystarkastusraportti

65 vuotta täyttävät saarikkalaiset saavat tekstiviestin, jossa on linkki sähköistä terveystarkastusta varten. Mikäli sähköinen kysely ei palaudu n. parin viikon aikana, asiakkaalle postitetaan paperinen versio. Vuonna 2022 terveystarkastus lähetettiin 325 henkilölle, joista 159 ehti vastata ennen yhteenvedon tekemistä. Vastausprosentti oli kokonaisuudessaan n. 49 %. Sähköisiä vastauksia saatiin 19 %. Kunnasta riippuen sähköisten vastausten määrä vaihteli 4–33 % välillä.

Edellisvuoteen verrattuna kokonaisvastausprosentti laski 67 %:sta 49 %: in. Sähköisiä vastauksia oli vuonna 2021 25 % ja tänä vuonna saatiin 19%.

Helmi-maaliskuussa tehtyjen kyselyjen vastausprosentti laski merkittävästi. Olympialaiset ja Ukrainan sota saattoivat mahdollisesti vaikuttaa tilanteeseen. Eräässä kunnassa keväällä 2021 vastausprosentti oli 85 % ja samaisessa kunnassa vuotta myöhemmin keväällä 23%. Muutamissa kunnissa oli kuntalaisille suunnattuja useita sähköisiä kyselyjä vuodenvaihteen tienoilla, mikä on saattanut myös aiheuttaa vastausväsymystä.

65 v terveystarkastukseen osallistuneiden

Keskeisimmät sairaudet, joihin voi vaikuttaa elämäntapaohjauksella:

- sydän- ja verisuonisairaudet 72 %
- tuki- ja liikuntaelinsairaudet 52 %
- hengityselinsairaudet 22 %
- todettu diabetes 20 %
- uniongelmat 27 %
- mielenterveysongelma, uupumus- tai paniikkioireet 12 %
- mahasuolikanavan sairaus 10 %

Sydän- ja verisuonisairauksia sairastavien määrä on edelleen nousussa. Verenpainelääkitys oli käytössä 48 %:lla vastaajista. Suurella osalla sairaudet olivat melko hyvässä seurannassa, mutta osalta perussairauksien seurantakontrollit olivat jääneet esim. eläköitymisen myötä.

Sairauksien ennaltaehkäisyyn ja hoitoon on syytä kiinnittää huomiota. Suurin osa terveydenhuollon toimenpiteistä kohdistuu yksilöihin, jotka ovat jo sairastuneet. Tulisi pohtia ja miettiä toimenpiteitä, joilla voitaisiin vaikuttaa väestöön ennaltaehkäisevästi jo ennen sairastumista.

Verenpaine:

48 %:lla verenpainelääkitys. Verenpaineen hoidon, motivaation ja tuen tarvetta edelleen.

Kolesteroli:

47 %:lla kolesteroliarvot olleet koholla. Kolesterolilääkitys oli käytössä 29%:lla vastaajista. Tarvitaan edelleen ohjausta ja neuvontaa kolesteroliasioihin ja kolesterolilääkityksiin liittyen.

Verensokeri:

33 %:lla verensokeri ollut koholla laboratoriotesteissä. 20 %:lla vastaajista on todettu diabetes. Motivointi ja ohjaus diabeteksen ennaltaehkäisyyn sekä hoitoon hyvin tärkeää.

Diabetes-riskipisteet

Riski sairastua tyyppin 2 diabetekseen 10 vuoden kuluessa:

Suuri tai hyvin suuri riski 34 %

kohtalainen riski 14 %

pieni tai jonkin verran lisääntynyt riski 32 %

Diabetes oli jo todettu n. 20 %:lla vastaajista.

34 % vastaajista on suuri tai hyvin suuri riski sairastua diabetekseen seuraavan kymmenen vuoden kuluessa. Heidän kohdallaan voidaan pienilläkin elämäntavan muutoksilla vaikuttaa sairauden puhkeamiseen ja parhaimmillaan ennaltaehkäistä kokonaan.

Kuulo:

kuulo-ongelmia 29 %:lla, mutta vain pienellä osalla siitä käytännön haittaa arjessa. Kuulo-ongelmaiset saivat rohkaisua ja opastusta kuulotutkimuksiin ja mahdolliseen kuulokojeen hankintaan. Kuulokoje käytössä 8 %:lla vastaajista.

Suun terveys:

54 % vastaajista kertoi käyvänsä säännöllisesti hammashoitolassa. 15 %:lla hampaiden hoitaminen epäsäännöllistä tai hampaat hoitamattomat. Jos suu ei ole terve, sillä on vaikutusta sydän- ja verisuonisairauksiin, diabetekseen jne. Pyrittiin vähentämään ennakkoluuloja siitä, ettei hammashoidon piiriin pääse. Ohjattu tarvittaessa varaamaan tarkastusaikoja.

Fit-indeksi (fyysisen aktiivisuuden mittari):

Kyselyllä selvitetään vastaajien vapaa-ajan liikunta-aktiivisuutta. Kyselyssä kysytään, kuinka usein liikuntaa harrastetaan, kuinka rasittavaa se on ja kuinka kauan suoritus kestää.

Vastaajien kokonaistulokset:

Fit-indeksi:

- erittäin hyvä 17 %
- hyvä 48 %
- suunta oikea 23 %
- liikunta unohtunut 9 %

Kyselyssä tiedusteltiin myös, miten vastaaja ylläpitää lihaskuntoaan. Etenkin miehillä hyötyliikunnan merkitys oli melko suuri lihaskunnan ylläpidossa. Koronan aikaan monella oli keskeytynyt liikuntaharrastus ja vieläkin oli havaittavissa haastetta aloittaa harrastus uudelleen.

53 %:lla oli liikkumista vaikeuttavia vaivoja. Mikäli asiakkaalla tule-vaivoja, ohjattu matalalla kynnyksellä fysioterapian arviointiin. **Huom. 32 % (suunta oikea, liikunta unohtunut) vastaajista liikkuminen oli liian vähäistä toimintakyvyn säilymisen kannalta.**

Huomioitavaa: monella, joilla diabetesriski oli suuri, saattoi fit-indeksi olla matala. Suurentunut diabetesriski yhdistettynä vähäiseen liikuntaan voi aikaistaa diabeteksen puhkeamista!

Tupakointi: 8 % tupakoi päivittäin, 7% satunnaisesti. Tupakkasairaudet aiheuttavat merkittäviä kustannuksia terveydenhuollossa ja lisäävät yksilön sairastavuuden riskiä eri sairauksiin. Puhelinhaastattelun aikana pyrittiin motivoivan haastattelun keinoin keskustelemaan tupakoinnin lopettamisesta.

Alkoholi: Vastanneista 28 % ei käytä lainkaan alkoholia. Kerran kuukaudessa tai harvemmin käytti 25 %, 2-4x kuukaudessa 31 % ja 2-4 x viikossa 14%. Päivittäin tai lähes päivittäin käytti vajaa 1 % vastaajista. Melko moni harvakseltaan käyttävä ylitti kahden annoksen kertarajan, minkä ylitys ei ole ikääntyvälle suositeltavaa.

Päivittäinen tupakointi näyttäisi vähentyneen jonkin verran. Vastausten perusteella alkoholin käytössä pientä vähenemistä.

Uni: 27 % uniongelmia. Huonolla unella on myös vaikutusta hyvinvointiin ja moniin eri sairauksiin. Haastattelun aikana käytiin läpi unihygieniaan liittyviä asioita ja ohjattiin tarpeen mukaan

jatkoselvittelyihin. Uniongelmienvälisten suhteiden näyttöä olevan pientä laskua edelliseen vuoteen verrattuna. C-PAP-laitteita vastaajilla jo yllättävänkin paljon.

Muisti: 11 % :lla oli huoli muistiasioista tai jo todettu muistisairaus. Suurimmalla osalla muististaan huolestuneilla oli nimimuistin heikentymistä tai tavaroiden ”hukkumista”. Tarpeen mukaan jatko-ohjaus muistikoordinaattorille.

Mieliala: mielialan koki hyväksi 52 % tai melko hyväksi 44 %. 4 %:lla mieliala melko apea tai alakuloinen. Ohjattu tarvittaessa MTT:n palveluiden piiriin.

Yksinäisyys: 4 % koki yksinäisyyttä, ajoittaista yksinäisyyden kokemusta 15 %

Ihmissuhteet: 90 % oli tyytyväisiä ihmissuhteisiinsa

Lähisuhdeväkivallan kokemus: 12 % vastaajista oli kokenut jossain elämänsä vaiheessa fyysistä, henkistä tai seksuaalista väkivaltaa tai kaltoinkohtelua. 7 %:lla se vaikuttaa edelleen terveyteen, hyvinvointiin tai elämänhallintaan. 2 %:lla oli edelleen lähisuhdeväkivallan kokemusta.

Taloudellinen tilanne: 8 %:lla vastaajista taloudellinen tilanne rajoitti tekemistä tai hyvinvoinnistaan huolehtimista, 19 %:lla jonkin verran.

Harrastukset: suurin osa aktiivisia harrastajia, 94 % koki, että heillä oli mielekästä tekemistä / harrastuksia. 6 % toivoi / kaipasi eläkevuosiin enemmän mieluista tekemistä.

Ainakin ajoittaisen yksinäisyyden kokemusta kohtuullisen paljon tässä ikäryhmässä. Kuitenkin oli hieman haastetta saada kyseisiä vastaajia innostumaan uusista harrastuksista tai kohtaamispaikoista. Lähisuhdeväkivaltaa kokeneista suurin osa oli käsitellyt kokemusta ammattilaisen tai tukihenkilön kanssa, eikä kokemuksilla ollut vaikutusta nykyiseen hyvinvointiin. Tarvittaessa ohjattiin keskusteluun ammattilaisen kanssa. **27 %:lla taloudellinen tilanne rajoitti elämää jonkin verran tai paljon.** Taloudellisen tilanteen niukkuus saattaa osaltaan rajoittaa osallistumista eri harrastuksiin tai virkistytymiseen, mikä saattaa heijastua mielialaan ja hyvinvointiin.

ATK-taidot: 83 % tutkituista käyttää tietokonetta, tablettia tai älypuhelinia ja 5 % ei käytä tai ei ole laitetta. Sähköisiä palveluja (pankkiasiat, omakanta) laitteiden käyttäjistä hyödyntää omatoimisesti 87 %, autettuna 8 % ja ei osaa käyttää 8 %.

Viime vuosina isoa muutosta tietoteknisten laitteiden käytössä ei ole, mutta suurempi joukko on oppinut hyödyntämään sähköisiä palveluja. Digitukea tarvitaan edelleen. Haasteena erilaisten palvelujen entistä voimakkaampi siirtyminen sähköiseen muotoon.

Asumisasiat: 19 % koki haastetta asua nykyisessä asumismuodossaan ikääntyessään. Nimettyjä haasteita olivat esim. lämmitysmuoto, työläs talon ja pihan ylläpito sekä pitkät etäisyydet. Osa pohti tulevaisuudessa muuttoa lähemmäksi lapsia ja/ tai palveluja.

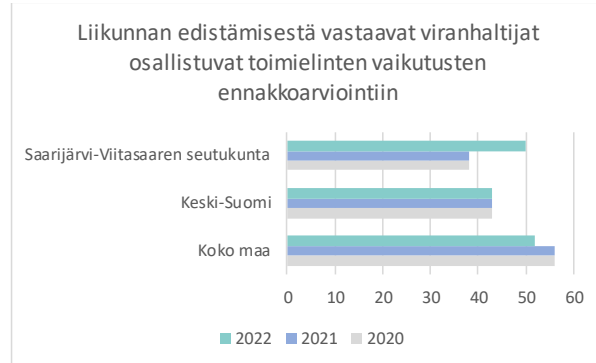
Terveyskyselyyn vastanneet pitivät kyselyä tarpeellisena, jotta tuli pysähtyä miettimään omaa terveyttä ja hyvinvointia. Vastaajat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä, että ”heistä pidetään huolta”. Vaikka kyselyyn liittyvä jatkokeskustelu toteutettiin pääsääntöisesti etäkontaktina, kokivat vastaajat sen useimmiten toimivaksi. Mikäli vastaajalla oli enemmän terveyteen tai elämänhallintaan liittyviä pulmia, toteutettiin keskustelu tarvittaessa kasvotusten.

LIITE 5: Hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällön mukainen mittaritieto

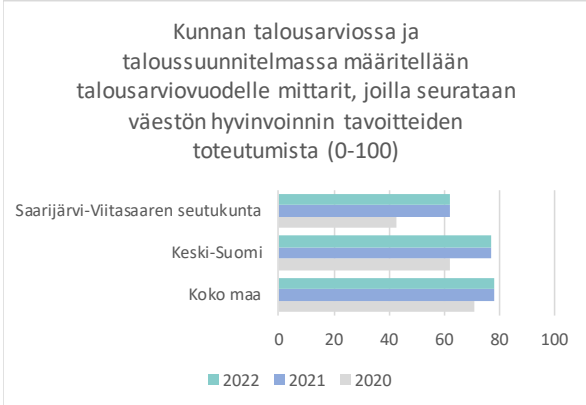
HYTE-Prosessimittarit kuntajohdon hyvinvointityöhön liittyen

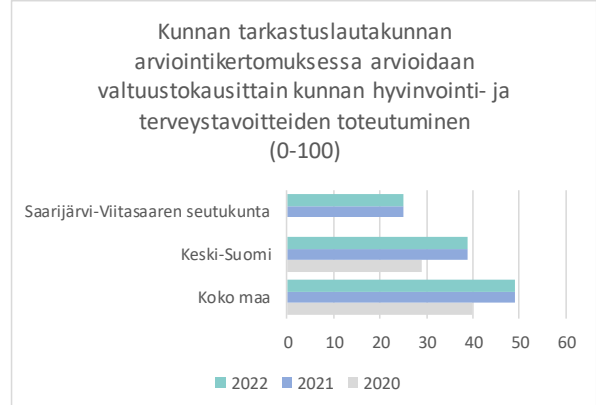
	2020	2021	2022
Kivijärvi	0	0	0
Kyyjärvi	100	100	100
Kannonkoski	0	0	0
Karstula	100	100	100

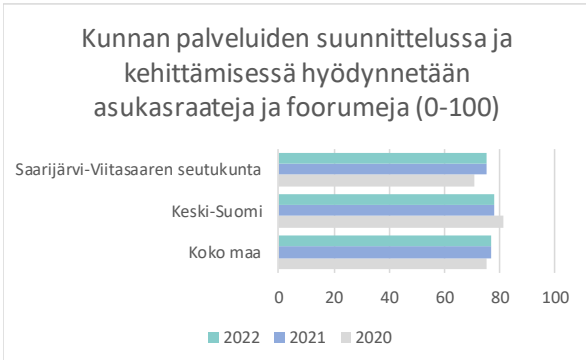
	2020	2021	2022
Kivijärvi	0	0	0
Kyyjärvi	0	0	0
Kannonkoski	100	100	100
Karstula	0	0	100

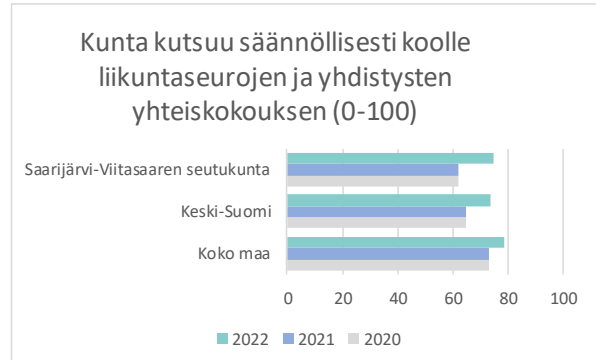
	2020	2021	2022
Kivijärvi	100	0	0
Kyyjärvi	0	0	0
Kannonkoski	100	100	100
Karstula	100	100	100

	2020	2021	2022
Kivijärvi	0	0	0
Kyyjärvi	0	0	0
Kannonkoski	0	0	0
Karstula	0	0	0

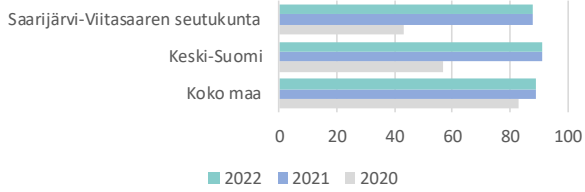

	2020	2021	2022
Kivijärvi	0	0	0
Kyyjärvi	100	100	100
Kannonkoski	100	100	100
Karstula	0	100	100

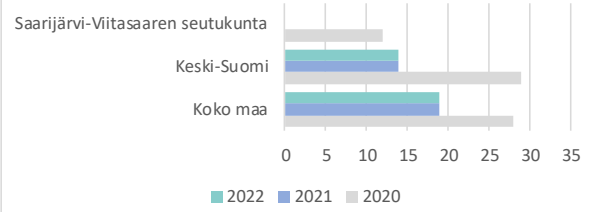
	2020	2021	2022
Kivijärvi	100	100	0
Kyyjärvi	100	100	100
Kannonkoski	0	0	100
Karstula	100	100	100

Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä (0-100)

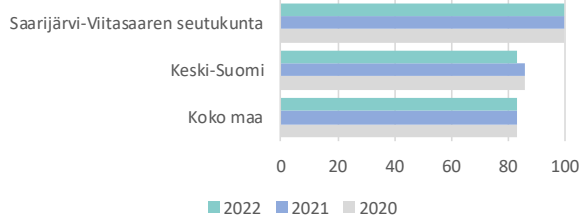
	2020	2021	2022
Kivijärvi	0	0	0
Kyyjärvi	100	100	100
Kannonkoski	100	100	100
Karstula	100	100	100

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä - TEA, pistemäärä

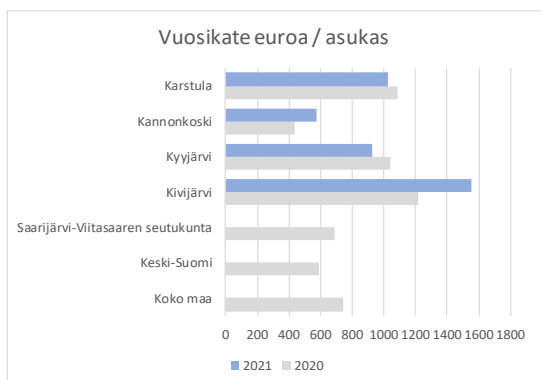
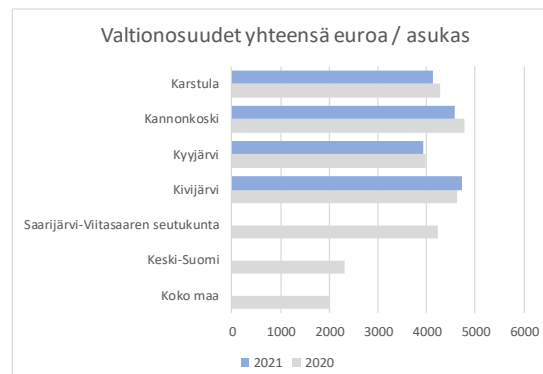
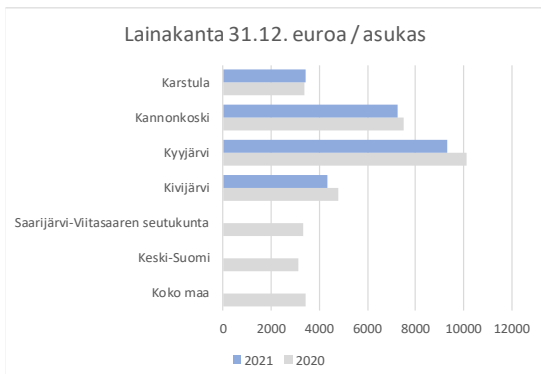
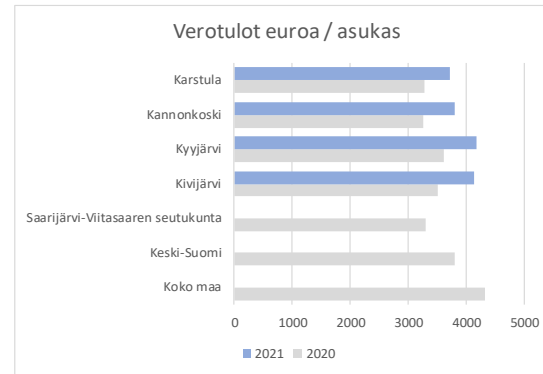
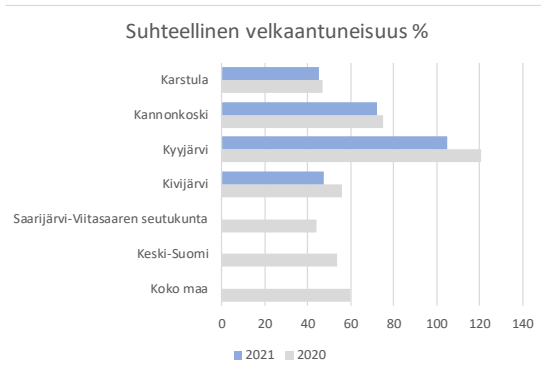
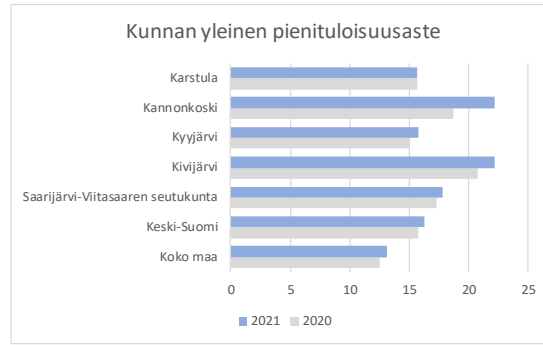
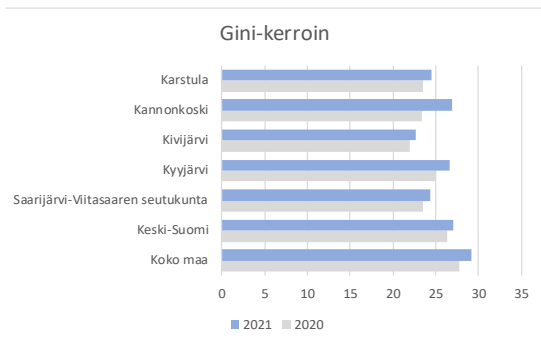
	2020	2021	2022
Kivijärvi	0	0	0
Kyyjärvi	0	0	0
Kannonkoski	0	0	0
Karstula	0	0	0

Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä (0-100)

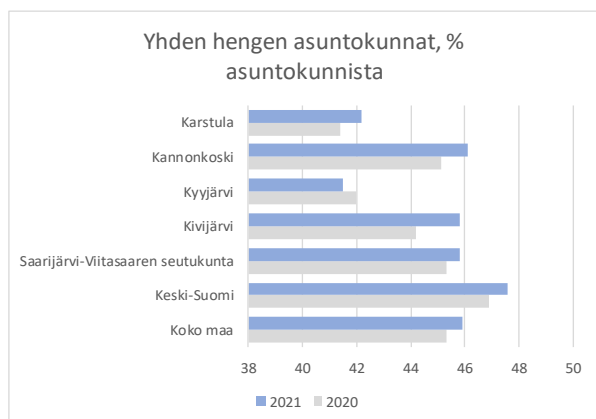
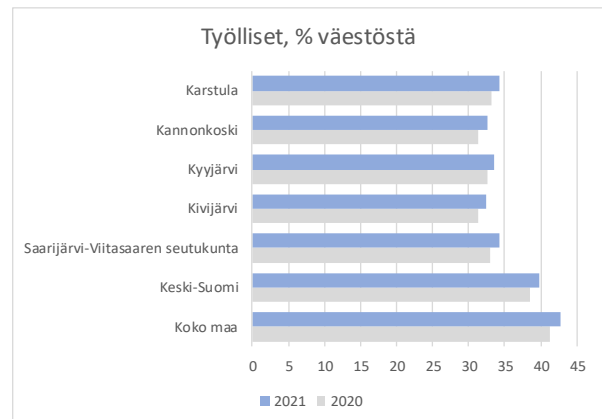
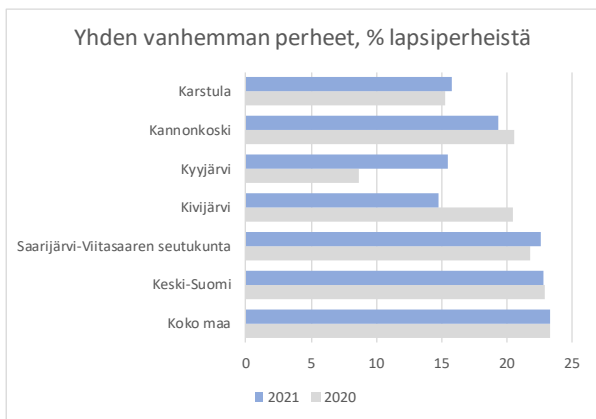
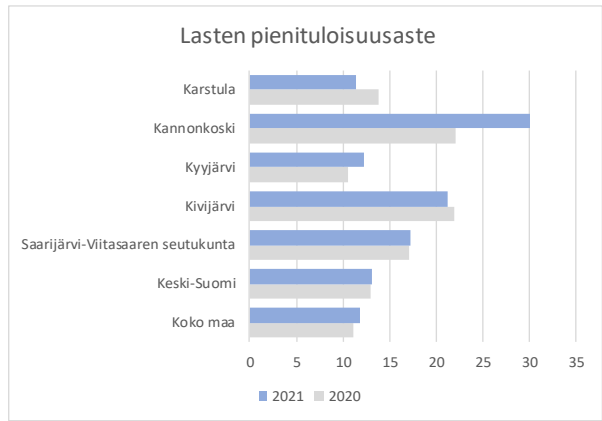
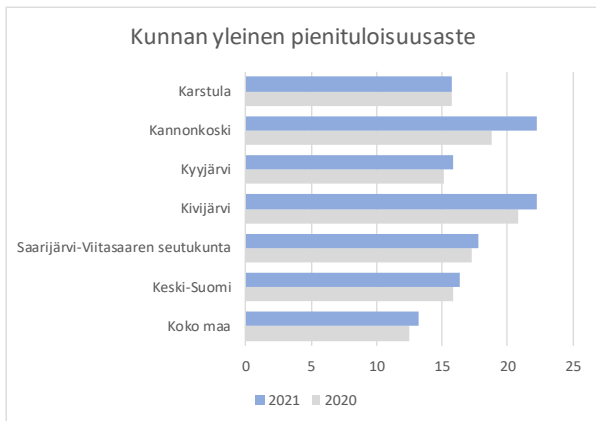
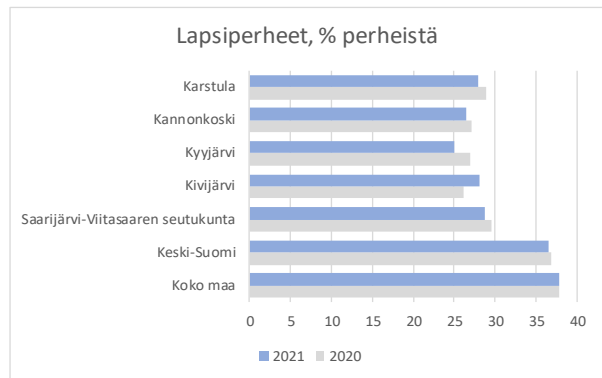
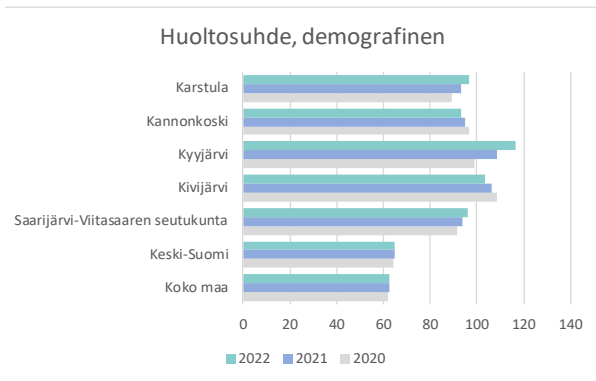

	2020	2021	2022
Kivijärvi	0	0	0
Kyyjärvi	100	100	100
Kannonkoski	100	100	100
Karstula	100	100	100

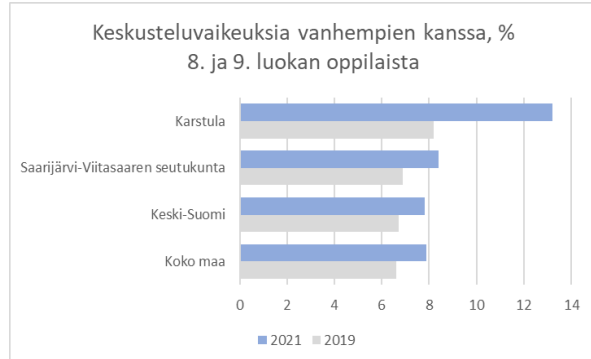
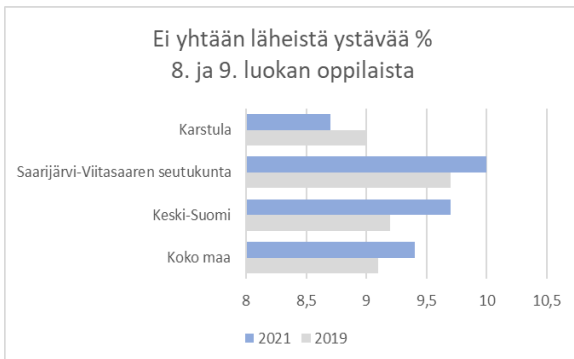
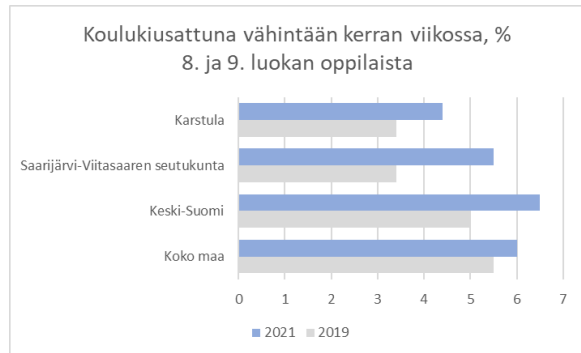
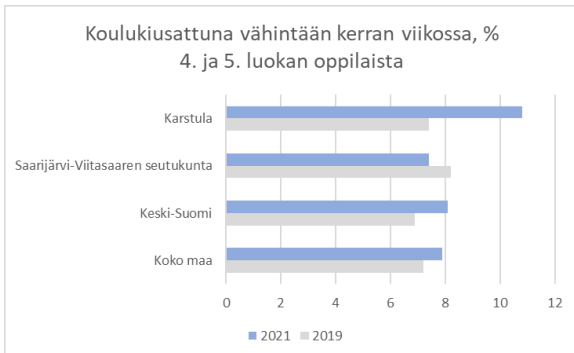
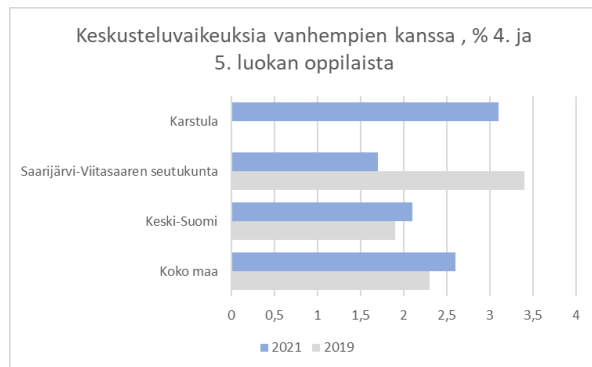
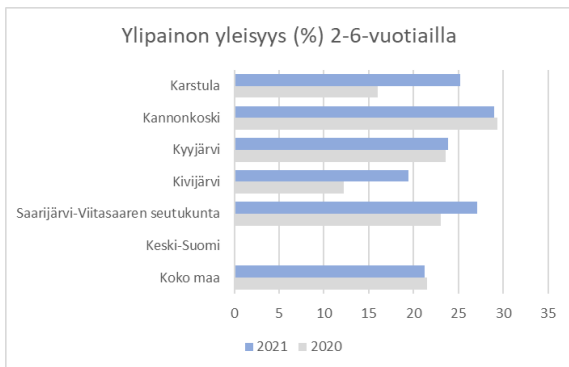
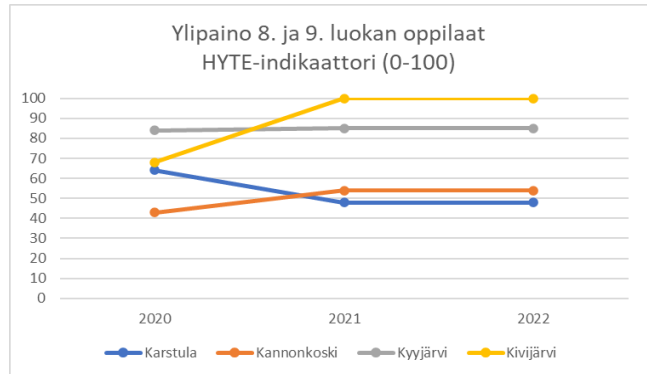
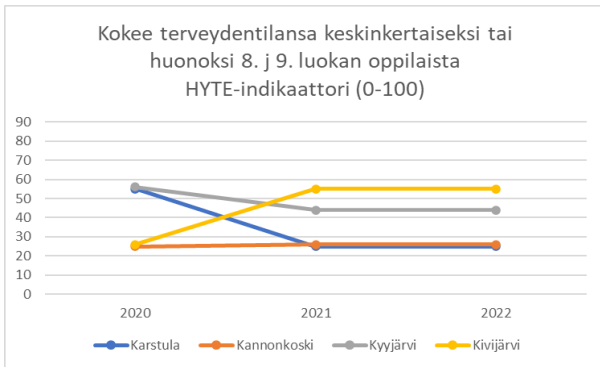
Talouteen liittyvät mittaritieto

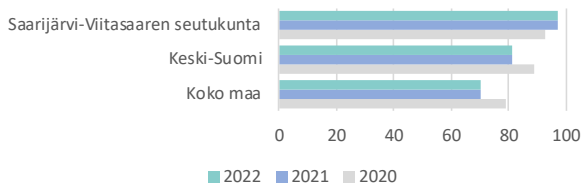
Elinvoimaan liittyvä mittaritieto

Lapsiin ja lapsiperheisiin liittyvä mittaritieto

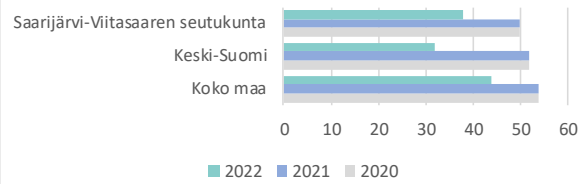

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta (0-100)

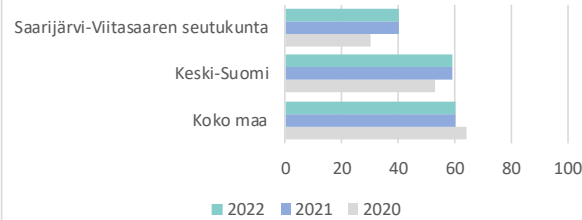
	2020	2021	2022
Kivijärvi	100	100	100
Kyyjärvi	100	100	100
Kannonkoski	100	100	100
Karstula	100	100	100

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa (0-100)

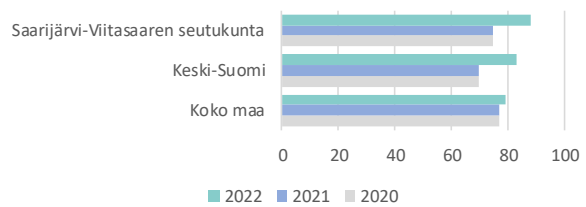
	2020	2021	2022
Kivijärvi	100	100	100
Kyyjärvi	100	100	100
Kannonkoski	0	0	0
Karstula	0	0	100

Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit (0-100)

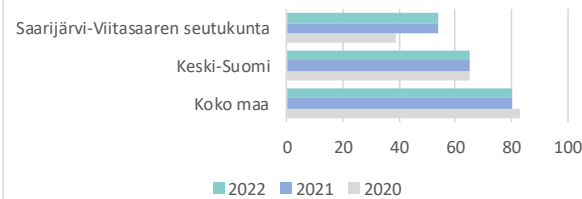
	2020	2021	2022
Kivijärvi	0	100	100
Kyyjärvi	100	100	100
Kannonkoski	0	0	0
Karstula	100	100	100

Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille (0-100)

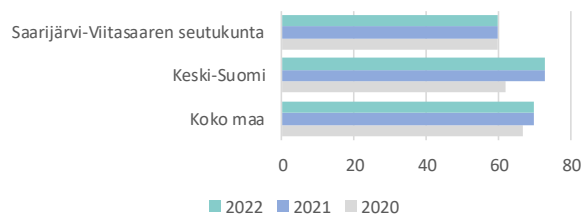
	2020	2021	2022
Kivijärvi	100	100	100
Kyyjärvi	100	100	100
Kannonkoski	100	100	100
Karstula	0	0	0

Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus (0-100)

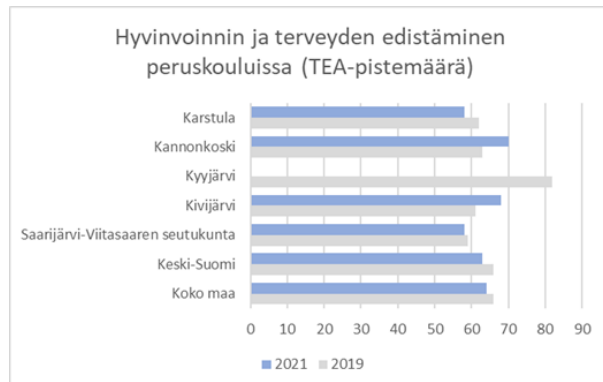
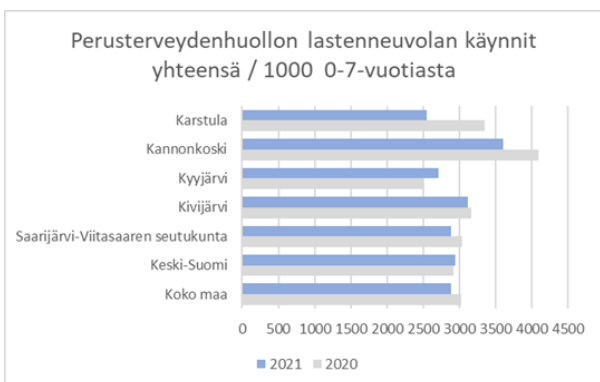
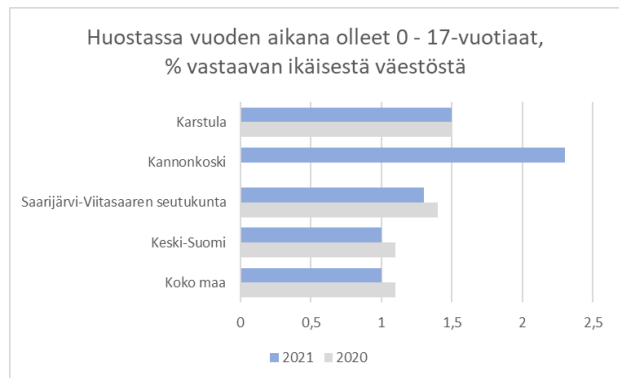
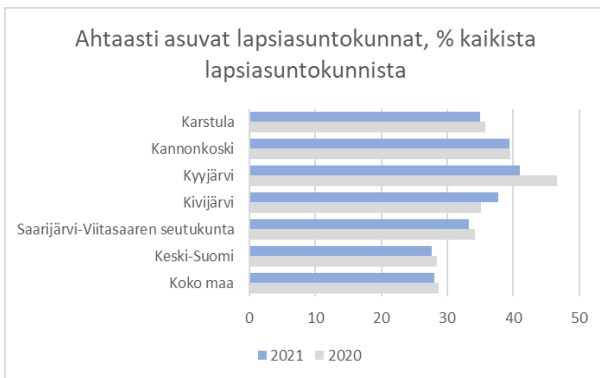
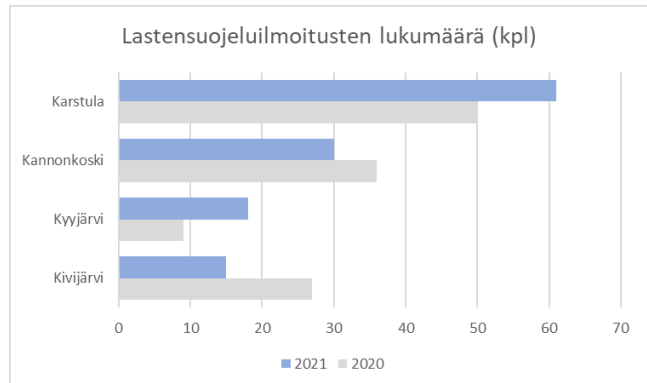
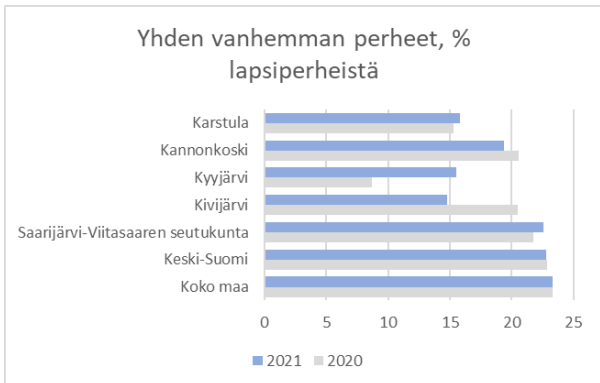
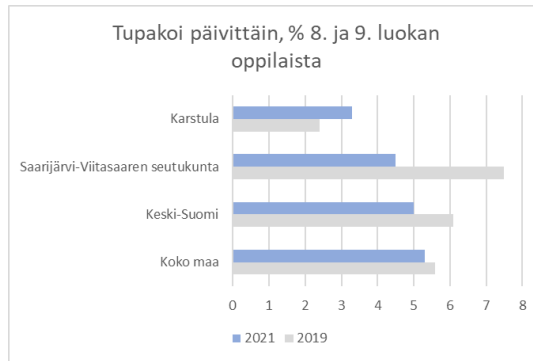
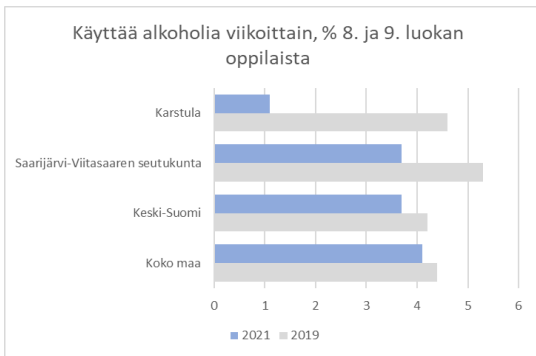

	2020	2021	2022
Kivijärvi	0	0	0
Kyyjärvi	100	100	100
Kannonkoski	100	100	100
Karstula	0	100	100

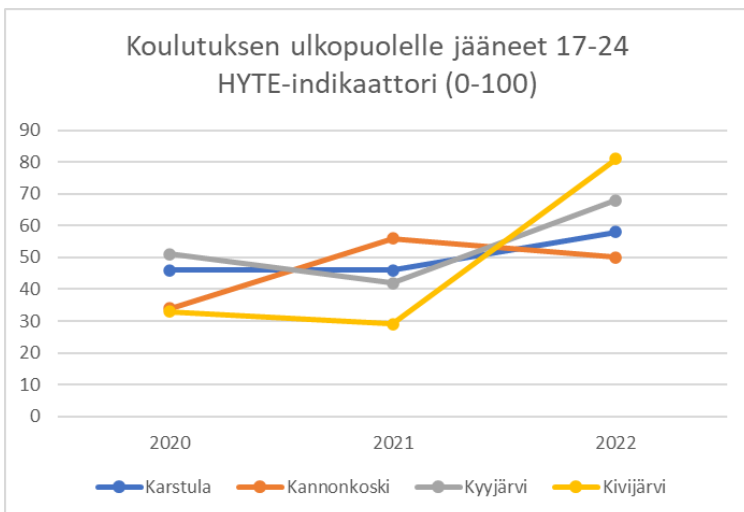
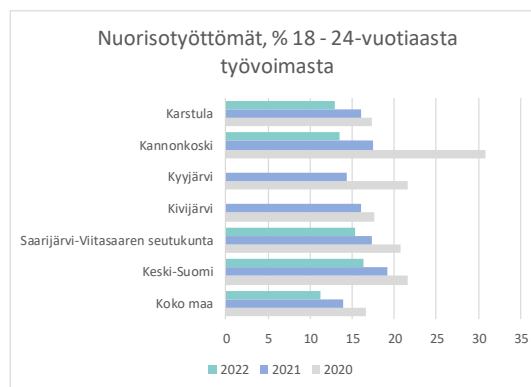
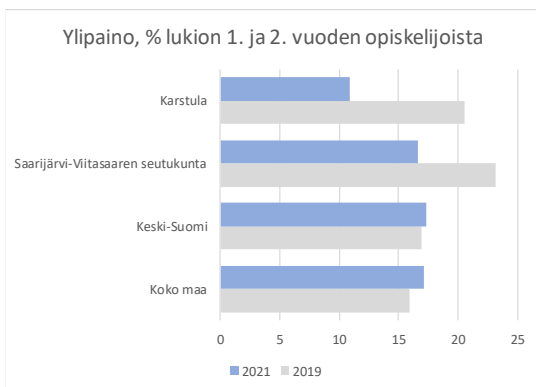
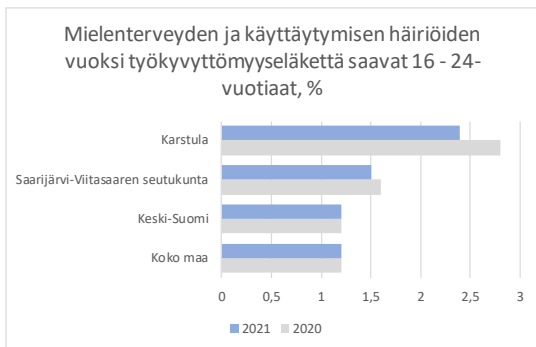
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa (0-100)

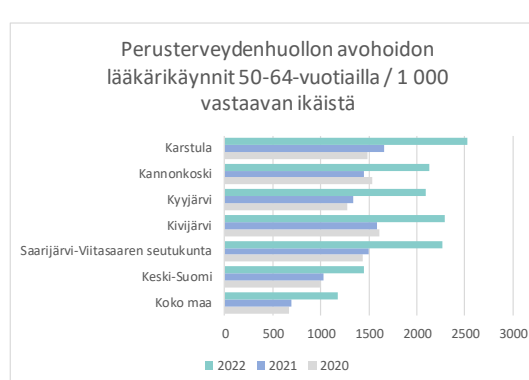
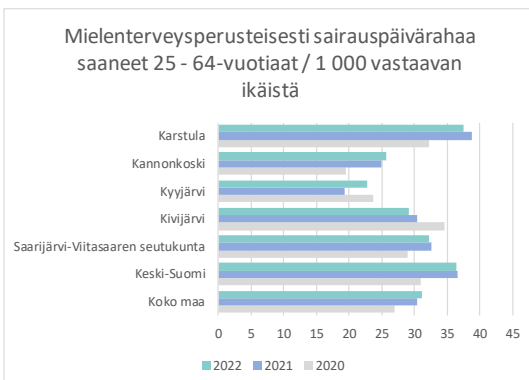
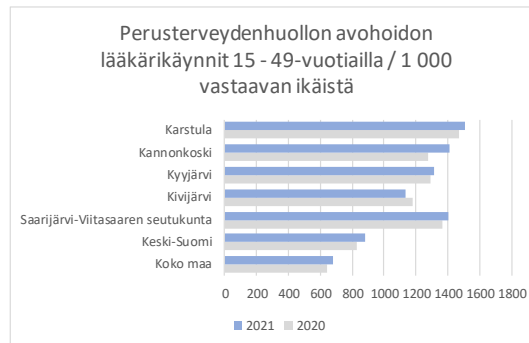
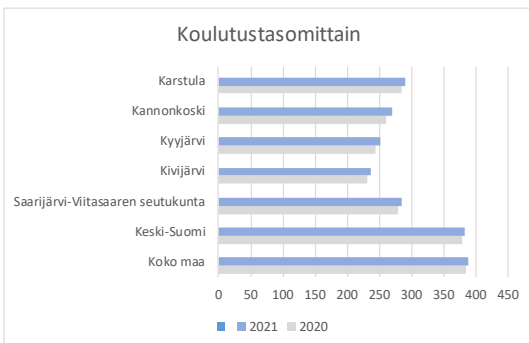
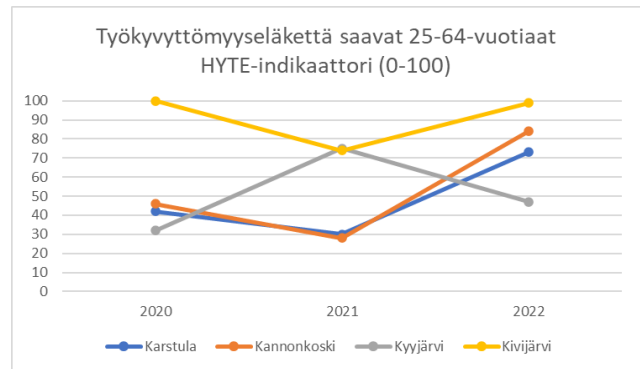
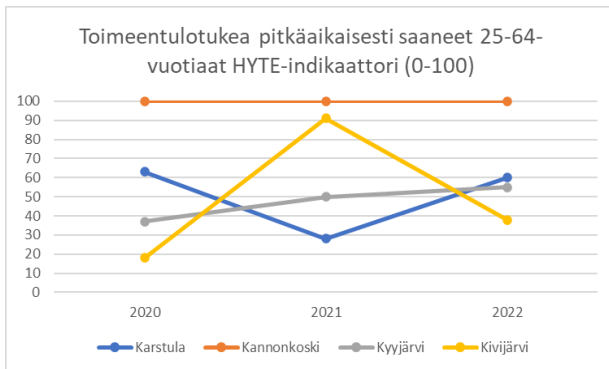
	2020	2021	2022
Kivijärvi	100	100	100
Kyyjärvi	100	100	100
Kannonkoski	0	100	100
Karstula	100	0	0

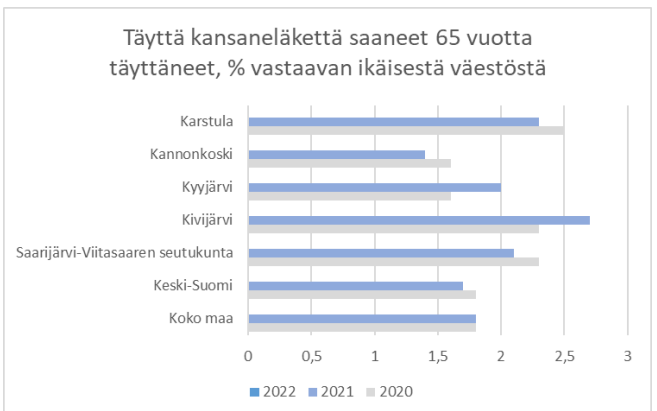
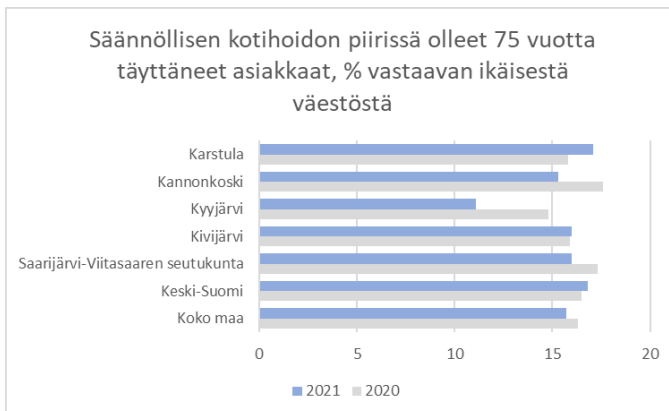
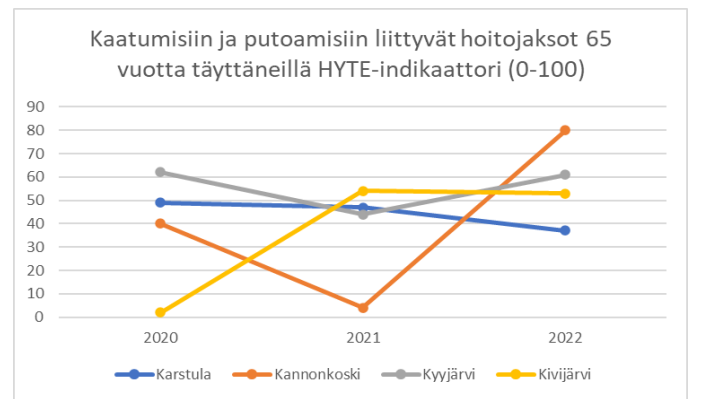
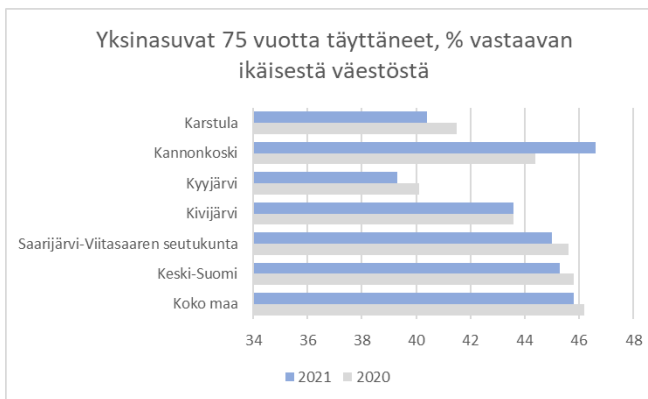
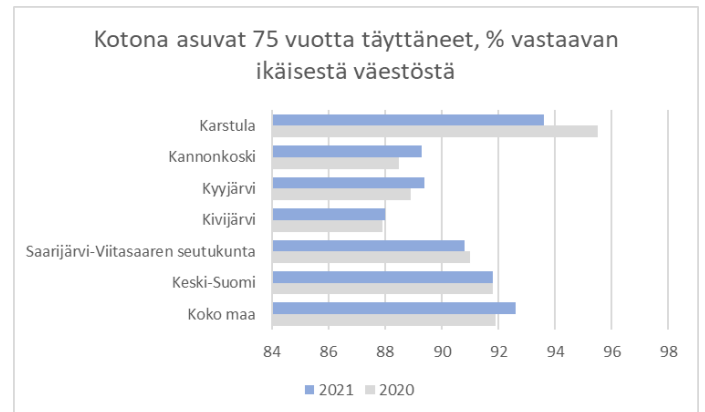
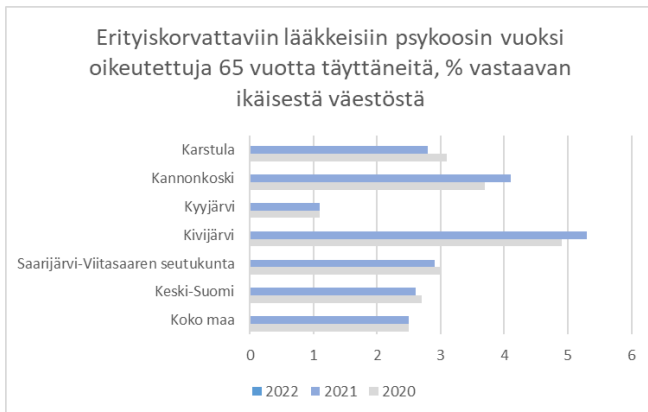
Nuoriin ja nuoriin aikuisiin liittyvä mittaritieto

Työkäisiin liittyvä mittaritieto

Ikääntyneisiin liittyvä mittaritieto

Kaikkiin ikäryhmiin liittyvä mittariteito

